

RADU MACRINICI

BIBLIOTECARUL

Piesă în două părți

*În memoria lui Aristotel, primul
bibliotecar al acestei lumi, și a lui
Jorge Luis Borges*

Piesa **Bibliotecarul** a obținut în anul 1991 premiul III la Concursul național de dramaturgie tânără românească, organizat de Teatrul Național din Târgu-Mureș și Hostage Productions London. Premiera absolută a piesei a avut loc în luna iunie a anului 1992, la Teatrul „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe. În anul 1994, în cadrul unui festival european de spectacole-lectură, **Bibliotecarul** a fost jucată în limbile franceză, portugheză, spaniolă și română la Théâtre Renaud-Barrault din Paris, Compania Teatral do Chiado din Lisabona, Teatro Nacional María Guerrero din Madrid și Teatrul Național din Târgu-Mureș. Cu același text s-au realizat spectacole de teatru radiofonic: unul difuzat de RTBF (Bruxelles) în 1994, iar celălalt, de Radio România Cultural în 1996. Piesa a fost editată în volum, în anul 1994, la Editura „Ambedui” din Bruxelles, în limba franceză.

Radu Macrinici a câștigat în anul 1996, cu piesa **Întoarcerea lui Espinosa**, premiul „Camil Petrescu” la Concursul național de dramaturgie organizat de Ministerul Culturii din România. Piesa va apărea în acest an la Editura ALL. În anul 1997, în cadrul aceluiași concurs, autorul a câștigat premiul III cu piesa **AIFRICA!** Textul a apărut în revista „Postscenium” de la Târgu-Mureș.

Personajele

(în ordinea intrării în scenă):

FUNCȚIONARUL

PORTARUL

CARTOFORUL

BIBLIOTECARUL

FEMEIA

SECUNDANȚII

PARTEA ÎNTÂI

Interiorul unui birou. În stânga se află o ușă, iar în dreapta, o masă și un scaun. În spatele scaunului se află câteva rafturi de bibliotecă pline cu cărți. Sub ele, așezat într-o vază de flori, atârnă un drapel tricolor. Masa e plină de dosare, ștampile, tocure și călimări cu cerneală. La ridicarea cortinei se va auzi zgomotul vijelios al apelor ieșite din matcă. Funcționarul stă la fereastră, cu spatele la sală și palmele lipite de pervaz. În fața ușii, așezat pe un taburet, Portarul moțâie.

FUNCȚIONARUL: Mai e mult?

PORTARUL (tresare și scoate din buzunarul mantalei o clepsidră): Încă patru minute, Stăpâne. Vrei s-o dau înainte? Mă jur că n-o să afile nimeni...

FUNCȚIONARUL: Ce rost are? Tu nu vezi că apa trece mai repede decât timpul?

PORTARUL: Asta ziceam și eu, Stăpâne. O dau înainte și trecem înaintea apei! Să nu-ți fie frică!

FUNCȚIONARUL: Măe frică? Aiurea! Pe vremea mea și norii treceau mai repede decât timpul. Parcă-i văd, apăreau de după deal, pluteau pe deasupra noastră...

PORTARUL: Fâl-fâl.

FUNCȚIONARUL: ...și apoi își dădeau drumul. Nu erau parșivi, aveau grijă să te anunțe din vreme. Bunicul îi recunoștea de departe, stătea cu mâna streășină la ochi...

PORTARUL: Stăpâne, ieri îmi spuneai c-avea albeață...

FUNCȚIONARUL: Nu mă-nterupe! Cu mâna streășină la ochi privea albeața norilor și ne spunea, arătând cu degetul (*ridică un deget în aer*), „ăsta e băiat bun, îl știu de când eram copil, ăla se mișcă prea încet, nu-l mai țin balamalele, ăla s-a sfârșit, a intrat la apă, ăia doi s-au încăierat, tună și fulgeră, albinosul se screme degeaba, e făcut la beție, burtoșul a luat-o înapoi să alimenteze”. Și tot așa. N-apucați să te plictisești.

PORTARUL: Stăpâne, eu n-am mai văzut un nor de-o lună. Și-atunci vin eu și te-ntreb: de unde atâta apă?

FUNCȚIONARUL: Mi-e frică? Nu crezi că e timpul? Parcă mi s-a uscat gâttelejul...

PORTARUL (se duce la vaza în care e înfipt drapelul, bagă mâna, scoate și scoate o sticlă pe jumătate plină): La semnalul următor va fi ora: zece, zero minute, zero secunde...

(Scoate dopul care iese cu un zgomot asurzitor. Îi întinde Funcționarului sticla. Acesta bea, se strâmbă și se scutură. Portarul pune sticla la loc în vază după ce, pe furiș, a tras și el un gât. Funcționarul se așază pe scaun, își pune picioarele pe masă, ia din sertar un sandviș și începe să mănânce.

Se aude o bătaie puternică în ușă. Funcționarul aruncă repede sandvișul în sertar și îl închide cu cheia.)

FUNCȚIONARUL: Așteptai pe cineva?

PORTARUL: Eu, Stăpâne? Eu n-am așteptat la viața mea decât ora mesei.

Mă duc să văd cine e... (Iese și se întoarce ținând în mână o hârtie mototolită și udă.) O telegramă. Stăpâne! Acum a sosit cu barca. E caldă încă...

FUNCȚIONARUL (luând telegrama): Și udă. *(O stoarce.)* Sper că nu mi-ai adus starea vremii. Eu unul nu mai am încredere în reumatismul lor.

PORTARUL: Stăpâne, am auzit că i-au schimbat pe toți, cică nu-și făceau datoria, ne trimiteau numai ploaie, ceață și vânt. Eu am cinci copii! Așa că i-au schimbat și-acu' s-a decretat vreme bună pe-ntr-un teritoriu, e soare peste tot, cui îi mai pasă că plouă de-o lună?

FUNCȚIONARUL (citind telegrama cu voce tare): „SALVAȚI DOSARELE, ȘEPTELUL ȘI BĂLBOTECA STOP.” *(Se oprește și se uită lung la Portar.)*

PORTARUL: Bălboteca? Ce-o mai fi și asta, Stăpâne?

FUNCȚIONARUL (citește mai departe): „CU PREȚUL VIEȚII STOP GRĂBIȚI-VĂ STOP NU MI-AI TRIMIS DAMIGEANA AIA STOP E O ÎNDATORIRE PATRIOTICĂ STOP ÎNAINTE STOP.” *(Repetă uluit.)* „ÎNAINTE STOP.” *(Mototolește hârtia și o bagă-n buzunar. Face diagonale prin cameră. Se oprește și-l privește pe Portar.)* Mi-e frică?

PORTARUL: Nu știi, Stăpâne, cum crezi că e mai bine...

FUNCȚIONARUL: Asta ne mai lipsea acum! Țara se-neacă și lor le arde de transbordări. Înțeleg... dosarele și șeptelul, da' de ce cărțile?

PORTARUL: O fi mai ambulante, Stăpâne...

FUNCȚIONARUL: Aiurea! Află că sunt mai grele decât morții. Spune-mi, ai cărat vreodată un sac de cărți în spate?

PORTARUL: Iartă-mă, Stăpâne, tata mă pune numai la cartofi, de cărți nici nu vrea s-audă, de câte ori nu i-am spus...

FUNCȚIONARUL: Astunci n-ai de unde să știi! Eu am schimbat o groază de locuințe pân-am ajuns în biroul ăsta. Mai ceva ca Beethoven. Așteptam să vină iarna și-abia apoi mă mutam. Și asta numai din pricina morților...

PORTARUL: A cărților, Stăpâne!

FUNCȚIONARUL: La naiba, așa e, mereu le-ncurc! Așteptam prima ninsoare, apoi îi îngrămădeam în saci de plastic și îi tăram pe zăpadă. Ascultă, Portarule, tu ce-ai face în locul meu?

PORTARUL: Eu... în locul tău. Stăpâne... cum te poți gândi la așa ceva? Cum aș putea să fac ceva în alt loc?... eu nu pot să fac nimic nici în locul meu... dar aș putea să-ți spun ce-ai face tu, Stăpâne, dac-ai fi în locul meu!

FUNCȚIONARUL: Dă-i drumul. Mor de curiozitate!

PORTARUL (se așază pe scaunul Funcționarului, își pune picioarele pe masă și își scoate de pe cap chipiul. În timp ce vorbește, mânuiește o ștampilă pe care o aplică peste toate hârtiile de pe birou): Chiar vrei să știi? *(Începe să urle și să gesticuleze.)* Ei bine, dac-ai fi în locul meu ai respecta ordinul, dobitocule! V-ați învățat să nu mal ascultați de nimeni! Sunteți mai răi decât un pluton de execuție! Gura! Ordinele trebuie să circule ca degetarul de țuică. Cine nu-l dă pe gât, o-ncurcă! Salvați biblioteca! Executarea!

FUNCȚIONARUL: Cum îți permiți, nenorocitul? Îți bați joc de mine?! Profiți de bunăvoința mea?! Ce îndrăzneală! Cu cine crezi că vorbești?

PORTARUL (ridicându-se în picioare și punându-și chipiul): Cum adică, cu cine? Nu e limpede? Eu vorbesc cu mine, iar tu, Stăpâne, vorbești în locul meu, deci tu ești eu, iar eu urlu la mine, pentru că tu, Stăpâne, ești un cretin și eu trebuie să urlu pentru ca tu, Stăpâne, adică eu, să pricep ce-ai vrut să spui.

FUNCȚIONARUL (prinzându-l pe Portar de guler și urlând): Înseamnă că acum ai înțeles, nu-i așa? Am fost destul de clar? Vrei s-o iau de la capăt? Vorbește odată, nu mă mai fierbe!

PORTARUL: Fii liniștit, am priceput tot, Stăpâne. Nu trebuie să mai urlu. Am înțeles de două ori mai mult decât ai vrut să-mi spui.

FUNCȚIONARUL: Ei bine?

PORTARUL: Concluziile noastre sunt următoarele: Biblioteca trebuie dusă de-aici cât mai repede.

FUNCȚIONARUL: Sunteți niște dobitoci, amândoi! N-ai înțeles nimic, mi-am pierdut timpul cu tine, credeam că-ți umblă neuronul! Mai bine spune-mi dac-ai văzut vreodată cum arată o carte pe dinăuntru. I-ai desfăcut vreodată burta? I-ai văzut măruntaiele? Mă-run-ta-ie-le. *(Ia o carte din raft, o deschide și i-o arată Portarului.)* Ei, ce zici? Măruntaie. *(Rupe câteva foi și i le bagă sub nas.)* Mațe, ficat, plămâni, splină, pancreas. Hai, ia-le în mână și silabisește! Sau ți-e frică? Mi-e frică? *(Râde.)* Mai devreme sau mai târziu te vei teme și tu. Se vede că încă n-ai avut de-a face cu ele. Află că nici mie nu-mi plac măruntaiele. *(Ia câteva cărți și i le pune în brațe.)* Poftim, salvează-le! Dar îți

desen de A. Grand

dau un sfat, prietene: să nu le deschizi niciodată burta! Bibliotecarul n-a vrut să m-asculte. Spune-mi, ai înecat vreodată pui de pisică? *(Îl prinde de bărbie.)* Scoate limba! Aaaaaaaa!

PORTARUL: Aaaaaa!

FUNCȚIONARUL: Aaaaaaa!

PORTARUL: Aaaaaaa!

FUNCȚIONARUL: Ai înecat, nenorocitul! Aici scrie tot, mai limpede decât într-o carte. Fiecare pe limba lui pier. Cu cărțile o să mergă mai ușor decât cu pisicile. Se duc repede la fund, nu zgârie, nu mușcă, nu miaună, nici măcar nu dau din labe. Dar el n-a vrut să m-asculte. I-am spus încă din prima zi că un adevărat bibliotecar nu citește decât cotorul. Un adevărat bibliotecar e un cotorolog. I-am spus că o să-i pară rău. Mi-a răs în nas. Pricepi? În nas! A doua zi citise deja două rafturi. Ca o omidă! Ca o lăcustă! *(Se urcă pe scaun și mângâie raftul cu cărți de culoare roșie.)* Doar pe voi am apucat să vă salvez. De voi n-a

mai apucat să se atingă, nenorocitul. Pe voi nu v-a citit nimeni! Mai bine vă-nec cu mâna mea! Voi nu sunteți pisici de streașină, cum vă spune Bibliotecarul. Nici măruntaie nu mai aveți de mult. V-ați uscat frumos. La loc întunecos și rece. (*Le coboară din raft, le șterge de praf, le mângâie, le sărută.*) Fecioarelor! Supusele mele! Eu sunt Bibliotecarul vostru! Să nu aveți alt Bibliotecar în afară de mine! N-o să vă las singure! Regele vostru moare, dar nu se predă! (*Bate cu pumnul în masă.*) Hei, nu mai e nimeni pe-aici?

PORTARUL (*care a rămas cu cărțile în brațe*): Poruncește, Stăpâne!
FUNCȚIONARUL (*scrie un bilet pe care îl ștampilează și apoi i-l dă Portarului*): Ascultă-mă bine. Ți-a venit și ție apa la moară.

PORTARUL: Mă tem că ne-a venit la toți, Stăpâne...

FUNCȚIONARUL: Nu mă-ntrerupe! De mâine vei fi prim-ministrul meu. Ți-o jur! O să ne-mbogățim! Lumea ne va sta la picioare! Vom călători, vom avea aur și femei, vom fi nemuritori!

PORTARUL (*căzând în genunchi*): Ce trebuie să fac, Stăpâne?

FUNCȚIONARUL: Te duci și-l chemi aici pe Bibliotecar.

PORTARUL: Pe bibliotecarul bibliotecii? Am plecat!

FUNCȚIONARUL: Stai! (*Ștampilează încă un bilet.*) Te duci și cauți o mașină. Și încă vreo câteva ajutoare. (*Portarul dă să plece.*) Stai! (*Mai ștampilează un bilet.*) Treci și pe la pod și vezi dacă mai e pe-acolo. Și nu uita, de mâine ești primul meu ministru. Ai venit? (*Portarul vrea să plece cu cărțile în brațe, dar se oprește în pragul ușii. Se întoarce și le trănțește pe jos, scârbit și înfricoșat totodată. Iese cu o plecăciune.*) Mi-e trică? (*Râde.*) Aiurea! (*Își ia scaunul și se așază pe el, în mijlocul cărților aruncate de Portar. Zâmbește.*) Prințeselor! Vă trimit pe apa sămbetei într-o zi de marți. Cu acte în regulă. Voi, astea mai grele. o să dați de dracu' Acum e vremea broșurilor. Nu vă mai rămâne decât să vă despărțiți în volume. dacă nu cumva e prea târziu. N-aduce anul ce aduce apa. Asta e viața! Ce e viața? Vă spun eu: zvâc-șontâc-șontâc-hâc-și-băldăbâc! Pe cinstea mea, aș putea spune că sunt chiar emoționat. Ce-o să mă fac fără voi? Cine-o să-mi mai strângă praful din birou? Bunicu' mi-a spus înainte de a crăpa: ia-ți un câine pentru purici și cărți pentru praf! (*Privește din nou raftul cu cărți roșii.*) De voi n-o să se atingă nimeni. (*Ridică de jos o carte și o scutură de praf. Tușește. Se așază la masă, scoate sandvișul din sertar și începe să mănânce. Se aud bătăi în ușă. Funcționarul aruncă sandvișul în sertar și îl închie de două ori. Intră Bibliotecarul, citind dintr-o carte. Poartă ochelari și pare foarte stângaci. Din buzunare îi ies cărți. Se împiedică de volumele din fața ușii și e gata să cadă.*) Ți, Ți, Ți, Ți, Ți! Nu pot să cred! Tocmai dumneata, un om al cărților! (*Bibliotecarul își aranjează ochelarii, se apleacă și începe să aranjeze cărțile de pe jos, după mărime, după grosime.*) Desigur, cum am putut să uit, fiecare carte are cota ei... Tot despre cote vroiam să-ți vorbesc și eu. Cotele apelor râurilor... au cam decartat, sper că înțelegi ce vreau să spun. (*Bibliotecarul râsoiește acum fiecare carte.*) Așa că, s-ar putea ca astăzi să ieșim cu toții din rafturi. (*Scoate din buzunar telegrama și i-o dă Bibliotecarului.*) Citește!!!

(*Bibliotecarul ia telegrama, o pune între paginile cărții deschise pe care o ține în mână și începe să citească. După ce termină de citit telegrama, trece mai departe și începe să râsoiască următoarele pagini.*)

FUNCȚIONARUL (*furios, smulgându-i cartea din mână*): Ajunge! Nu mai avem timp de pierdut. Începând de astăzi, apa trece mai repede decât timpul. (*Bibliotecarul ridică un deget în sus.*) Și norii trec mai repede decât timpul. Ascultă, Bibliotecarul, încarcă-ți cărțile și pleacă cât mai repede. După ce ieși cu ele pe uscat, n-ai decât să le așezi la loc în rafturi. După talie, după greutate, după compoziție, după sex... (*Bibliotecarul a terminat de aranjat cărțile de pe jos și se îndreaptă spre raftul cu cărți roșii. Funcționarul se așază în fața lui, în poziție de luptă. Preț de*

câteva clipe, cei doi se privesc în ochi.) Nici un pas înainte! Fiecare cu biblioteca lui! Mai bine intru în apă cu ele decât să le las pe mâna ta. Știu ce-o să faci: o să le citești, nu-i așa, o să le citești cum ai făcut și cu celelalte? Nu ți-a scăpat nici una! Jos labele de pe ele! Casanova!

(*Bibliotecarul și Funcționarul se îmbrâncesc în fața raftului cu cărți roșii. În cele din urmă se prăbușesc împreună cu acesta. Exact în aceeași clipă, ușa se deschide brusc și în birou apar Portarul și Cartoforul, legați unul de altul cu o pereche de cătușe.*)

PORTARUL: Eu sunt, Stăpâne, știu c-o să mă cerți, știu c-o să mă trimiți după mama. așa e, sunt vinovat, știu că n-o să mă mai faci prim-ministru, nu merit, numai pe ăsta l-am mai găsit... ceilalți au fugit... (*Își stoarce șapca de apă.*) La început n-au vrut să mi-l dea, ziceau că e singurul deținut care știe șeptică... abia l-am adus până aici... (*Îi arată Funcționarului cătușele.*) Stăpâne, n-ai decât să te convingi: ce-am în gușă, și-n cătușă!

CARTOFORUL (*așezându-se pe podea și făcând pasiențe cu un pachet de cărți soioase*): Cine te-a pus? Eu nu ți-am cerut nimic. Mă simțeam minunat acolo. Mai bine-ai fi rămas și tu. Erai al patrulea, făceam un 66...

PORTARUL: Era să-mi rupă mâna! Nici măcar nu știe să-noate. A trebuit să-l trag după mine, zicea că vrea înapoi, că l-am ridicat de la masă. Până la urmă li s-a făcut milă de mine și mi l-au prins de mână. Apoi ne-au aruncat în apă pe amândoi...

CARTOFORUL (*ridicându-se în picioare și fluturând o carte de joc deasupra capului*): Protestez! În numele tabinetului, și-al pocherului, și-al sfântului bridge! Cer să fiu dus imediat înapoi! E un abuz!

PORTARUL: De unde să-i scot acum autobuz! Am semnat pentru el, eram gata să-l înfiez și mizerabilul m-a mușcat de mână. (*Cade în genunchi în fața Funcționarului.*) Stăpâne, numai pentru tine am făcut-o!

CARTOFORUL: Te acuz de întrerupere ilegală de pasiență! (*Către Funcționar, care se dă speriat înapoi.*) Am fost ridicat din pușcărie fără mandat de arestare! Sunt nevinovat! Sunt un om liber! Vreau înapoi la închisoare!

PORTARUL: Stăpâne, am înnot printre rădăcini și potcoave de cai morți. N-a vrut să colaboreze deloc. Zicea să-i mai găsesc doi, chiar cu burțile umflate, cică ăia nu trișează, sau să-mi văd de treabă, să mă descurc și singur dacă n-am vrut să-l las acolo.

CARTOFORUL: Vă ordon să mă duceți înapoi! Închisoarea e celula de bază a societății! Numai acolo mă simt în siguranță! Aici m-a plouat ca pe-o meduză. O să fac dublă pneumonie, triplă pneumonie!

FUNCȚIONARUL: Pentru numele lui Dumnezeu, ce dracu' se-ntâmplă aici? Unde e mașina, unde sunt ajutoarele, unde e podul?

PORTARUL (*prăbușit în genunchi*): Iartă-mă, Stăpâne. Podul e la locul lui, dar mașinile au ieșit deja în larg...

CARTOFORUL: S-a deschis sezonul de pescuit.

PORTARUL: Noroc că i-am rechiziționat căruța...

CARTOFORUL: N-o să plecați nicăieri cu căruța mea! Jur pe toate damele care mi-au trecut prin mână! Mai bine-o fac surcele. Și caii, arșice.

FUNCȚIONARUL: Ce căruță? Care căruță?

PORTARUL: Nu te enerva, Stăpâne, individul ăsta a furat o căruță, e lize că a câștigat-o la cărți, eu am găsit-o în curtea pușcăriei și mi-am permis s-o rechiziționez. Am văzut eu într-un film...

FUNCȚIONARUL: Filme! Cărți! Iar cărți? Cărți peste tot! Îmi plesnește capul! (*Către Portar.*) Nici tu nu ești mai bun decât el... vă puteți lua de mână!

CARTOFORUL: Pas! Nu vreau să mă mai iau de mână cu el! M-am săturat! Scoateți-mi porcăria asta! Vreau să ne despărțim! Nu mai putem trăi împreună!

PORTARUL: Peste poate. Cheia a rămas la ei, voiau să fie siguri că-l înapoiez. Doar dacă-mi tăiați mâna.

FUNCȚIONARUL: Ai merita-o, crede-mă, dar nu mai e timp...

PORTARUL: Apa trece mai repede decât timpul!

FUNCȚIONARUL: Cine v-a băgat în cap tâmpeniile astea? Să nu vă mai aud! Să nu vă mai vad! Luați-vă cărțile și plecați. Aici nu mai e nimic de făcut. Am intrat cu toții la apă. Trebuie să grăbiți pasul...

CARTOFORUL: Pas! Eu nu mă mișc de-alcui! Fiecare cu cărțile lui. Pe lumea asta doar cincizeci și două merlță citite. Restul e maculatură. Cât despre biblioteca mea, aflați că începe toată într-un singur buzunar. Dacă e cazul, le mai bag și pe mână. Mă descurc și fără căruța. N-am de gând să vă car hârtoagele. Să vă între bine-n cap! Nu sunt valetul nimănui! O să mă vadă lumea, vreți să-mi crape obrazul de rușine?

PORTARUL: Stăpâne, lasă-mă să-l crâp capul!

CARTOFORUL: Cine naiba a mal văzut cărți duse cu căruța? O să rădă și pești de mine! Căruța e sfântă, am cărat cu ea numai lucruri de calitate: pământ de flori, animale și păsări mici, porcul de lgnat, o nuntă și-un botez, chiar și pe bietul tata, fle-l țărâna ușoară...

FUNCȚIONARUL: Fii rezonabil! Doar nu te pune nimeni să cari rahat! E vorba de cărți, vezi bine că e cu totul altceva!

CARTOFORUL: Altceva?! Mă faci să răd! E de zece ori mai rău! Nu mi-aș da dama de caro pentru dama voastră oftcoasă cu camelii. Cât despre rahat, ce să mal vorbim... la cât a dus căruța mea, aș putea să vă-ngrop pân' la gât.

PORTARUL: Stăpâne, lasă-mă să-i iau gâtul!

FUNCȚIONARUL (privind pe fereastră): Nu pricepi că totul s-a terminat. Pasiunțele au ieșit prost. Nu-ți cer decât să-ți salvezi pielea. (Arată spre cărțile de joc.) Ție și ăstora. (Se apropie de Bibliotecarul care continuă să citească și îl scutură de umăr.) Hai, Bibliotecarul, e timpul să faci o pauză. Pune un semn și vino! Cărțile tale așteaptă să le salvezi. Fii liniștit, de-ale mele am eu grijă! N-o să ne luăm rămas-bun. Orice rămas-bun e un semn rău.

PORTARUL: Stăpâne, nu mă lăsa singur! (Îl îmbrățișează și nu vrea să-i mai dea drumul.)

FUNCȚIONARUL (mângâindu-l pe cap): Orice rămas-bun e un semn de carte. Ți-ai promis că n-o să uit unde-am rămas...

PORTARUL: Vreau să rămân și eu, Stăpâne! N-o să mal scot nici o vorbă! O să te păzesc cu mâinile la spate!

FUNCȚIONARUL: Și mai ales să nu vă plimbați cu mâinile la spate! Când începem să ne plimbăm cu mâinile la spate, nu mai e nimic de făcut.

PORTARUL: Cum o să te las singur, Stăpâne? Ce-o să se-ntâmpale cu noi? Spune-mi c-o să rămân cu tine! Doar un cuvânt și sunt al tău, Stăpâne!

FUNCȚIONARUL: N-al decât să rămâi. La urma urmei, eu sunt Stăpânul tău. Chiar îți poruncesc să nu mai al alți Stăpâni în afară de mine! (Arată cu degetul spre Cartofor.) În schimb, pe ăsta nu vreau să-l mai vad. Fă ceva cu el! N-are decât să se-nece în altă parte. Eu nu mă-nec cu oricine!

PORTARUL (cătrecartofor): Ai auzit? Și-acum, șterge-o! (Cartoforul se îndreaptă decis spre ușă, trăgându-l după el și pe Portar. Acestuia îi cade șapca din cap.) Stăpâne, nu mă lăsa! Stăpâne! Stăpâne!

(Cei doi ies. Vocea Portarului se aude din ce în ce mai slab.)

FUNCȚIONARUL: A plecat. Păcat, chiar vroiam să-l fac prim-ministru. Prim-ministrul apelor. (Se urcă pe scaun și începe să scoată cărțile roșii din rafturi.) Să nu vă fie frică. Eu sunt! Bibliotecarul vostru! O să trecem prin apă ca Moise prin Marea Roșie. (Golește sticla cu băutură și vrea s-o arunce pe fereastră. Se răzgândește.) Ce-ar fi să las posterității un mesaj? Au mai făcut-o și alții. (Se așază la masă, ia o foaie de hârtie și un toc.) Ce să le scriu? Nu-mi trece nimic prin cap... (Se ridică de pe scaun și începe să facă diagonale prin cameră. Se plimbă cu

mâinile la spate.) Totul e să nu ne plimbăm cu mâinile la spate. (Se oprește, își privește mâinile și le bagă repede în buzunar. Vede pe jos o carte. O ridică și o răstoiește.) „De m-ar fi înghițit și pe mine, nefericita, furtuna / Mării-nvrăjbite de iarnă! De ce în port să mai intru / când nimeni n-a mai rămas să îmi lege odgonull Sunt doar o corabie-amarnică a morții, pierdii marinarii, / Se prăpădiră cu toții, aduc doar leșuri la mal!”¹ (Se oprește.) Brr! Ce grozăvie! Mi-a răscolit măruntaiele. (O aruncă scârbit. Se întoarce și vede pe jos șapca Portarului. O ridică și se uită la ea.) Oricum, e mai bună decât nimic. (La șapca, o introduce în sticlă, pune dopul și aruncă sticla pe fereastră.) O piedică în calea uitării! (Urmărește sticla.) Hai, capul sus, pe lângă copac, așa, nu intra în curte, o să cazi în fântână, la stânga! Pe lângă calul cu ochii deschiși, pe lângă fetița cu codițe, n-o să-ți faci nici un rău, să nu-ți fie frică! (Râde, apoi se oprește.) Mi-e frică? (Se așază la masă, îmbrățișând protector teancul de cărți roșii.) Mi-e frică?

Vuietul apelor dezlănțuite se aude din ce în ce mai tare. Scena începe să se întunece, dar spectatorii mai au timp să-l vadă pe Bibliotecarul cum se strecoară pe ușă, cu un geamantan în mână, și se oprește la masa Funcționarului.

Scena se află acum în întuneric. Se aude zgomotul asurzitor al apelor revărsate. Lumina care apare treptat dezvăluie un spațiu în care o multime de cărți, de diferite dimensiuni și culori, sunt împrăștiate pe jos. În spate sunt întinse mai multe stori pe care cărțile au fost puse la uscat, ca niște batiste ude. Totul arată ca după un naufragiu. Cărțile sunt amestecate cu scânduri rupte, bețe, scaune șchioape. În mijlocul cărților și al foilor rupte, așezat pe un scaun, Bibliotecarul stă și citește. Așezat pe jos, Cartoforul face pasiențe. Portarul stă în genunchi pe marginea apei. Cei trei au ajuns cu biblioteca pe o insulă.

PORTARUL (plângând pe marginea apei): Stăpânul meu, Stăpânul meu, pentru ce m-ai părăsit? Acum taci... ieri mă certai... mă trimiteai la mama. Ce-o să se-ntâmpale cu mine? Mi-ai fâgăduit că mă faci prim-ministru... că vom călători... că vom avea aur și femei! Ce cauți tu acolo, Stăpâne, cu reumatismul tău? Cine-o să mă mai dojenească de azi înainte? Cine-o să mă mai trimită după țigări și sandvișuri? Cine-o să-mi mai arate de-acum măruntaiele cărților? Numai la ele te-ai gândit, Stăpâne! Le-ai scos la liman și apoi te-ai dat la fund! Te-ai dat cu euglenele și cu paramecii! Ți-ai dat regatul pentru un cal de mare! Ți-e frică, Stăpâne? Ți-e frică?

CARTOFORUL (aruncând cu o carte după el): N-ai de gând să termini odată? Lasă-l să se bălăcească! Viii cu viile și neviii cu... viiturile. Ascultă-mă bine! Mi-au trecut printre degete bibliotecii întregi. (Se apropie de cărțile puse pe sfoară la uscat și le pipăie.) Brrr! Ce piele rece au. Auzi, Bibliotecarul, ăstea n-o să se usuce niciodată! Poate cel mult coperta, da' asta n-ajunge. Mai sunt foile, paginile și, dacă s-au zvântat și ele, tot mai rămân frazele, propozițiile, apoi cuvintele, silabele, literale, punctul și virgula, ce să mai vorbim, o istorie întreagă. Auzi, Bibliotecarul! Bunicul îmi spunea când mă grăbeam: „Bă, istoria nu e istorie, e istoooooooooooooooooorie”.

PORTARUL (arătându-i câteva cărți înșirate pe jos, ca niște morminte într-un cimitir): Prostii! Tu nu vezi că astea seamănă cu niște morminte? Numai florile le mai lipsesc.

CARTOFORUL (plimbându-se cu mâinile la spate printre cărți): Și lumânările. Săracii... uite, scrie și cum îi cheamă. (Se apleacă și silabisește.) Rainer... Maria... Rilche... Săraca fată! Cum o fi murit? Și-o fi bătut unul joc de ea. (Se apleacă și miroase cartea.) Parcă miroase-a trandafir.

PORTARUL (cîntind și el): Pușchin... (oftând)... chin... ăsta precis c-a murit împușcat.

1-8 "Antologia palatină", Editura Univers, 1988, traducere de Viorica Golinescu.

CARTOFORUL (*continuând să se plimbe printre „morminte“*): Andersen! Auzi, ăsta nu e ăla care se juca toată ziua cu chibriturile?

PORTARUL: Nu cred. Ăla cu chibritul era suedez.

CARTOFORUL (*silabisind*): Dos-to-iev-schi. Pe ăsta îl știi, a scris și despre mine. (*Continuă să se plimbe printre cărți.*) Lope... Felix... de Vega... Carpio. Ce înghesuală! Cum o fi încăput toți patru?

PORTARUL (*ridică de jos o carte roșie, o scutură cu mână și o privește înduioșat*): Asta-i plăcea stăpânului meu. (*O aruncă în apă.*) Mi-ai fâgăduit că n-o să mai fiu portar, spuneai că mă faci prim-ministru... că vom călători... că vom avea aur și femei... că vom fi nemuritori!

CARTOFORUL (*plimbându-se ca un leu în cușcă*): Trișori ordinari! O să murim de foame! (*Către Portar.*) Și tu n-ai mai terminat cu bocitul? Nu crezi că e destulă apă pe-aici? Mai bine te-ai gândi ce-o să mâncăm astăzi. Avea dreptate Funcționarul, pasiențele mi-au ieșit prost. (*Scoate o carte din mână și încearcă s-o muște.*) Și când mă gândesc că la ora asta aș fi luat prânzul! (*Dă cu piciorul în cărți.*) Da' știu că de astăzi o să rod cărți, o să mă umflu cu hârtie și o să râgăi numai în versuri, o să arăt ca un raft de bibliotecă...

PORTARUL (*care acum pescuiește cu o carte în cârlig*): Vezi și tu că mă străduiesc! Crezi că eu sunt în apele mele?

CARTOFORUL: Cine-a mai văzut cărți în loc de râme?

PORTARUL (*trăgând de undiță*): N-a fost ideea mea. L-am văzut pe Bibliotecar cu niște cărți roșii în mână. Zicea că sunt bune de dat la pești. Ce era să fac? Dacă el nu știe, atunci cine? (*Îi arată Cartoforului „râma.”*) Uită-te și tu. E în versuri. Râme sau rime nu e totuna?

CARTOFORUL (*începe să caute prin grămada de cărți*): O fi proaspete? La urma urmei, toate se fac din hârtie, hârtia se face din lemn, lemnul face pomul, iar pomul hrănește omul. Uite, acum voi mânca un măr din pomul binelui și răului. Sper ca bunul Dumnezeu să mă vadă și să mă izgonească de lângă voi. (*Ridică*

o carte roșie din grămadă. O lustruiește cu mână.) Mă dau în vânt după merele roșii.

PORTARUL (*cu ochii la undiță*): Nu s-ar putea să lași mărul pentru mai târziu? E unul care se tot învârtă pe-aici. Un târcolar, vorba Stăpânului meu. Sunt cu ochii pe el. E unul mare și nehotărît.

CARTOFORUL: O fi venit și el să citească. A dat boala și-n pești. Toată lumea citește și tace. Cu atât mai bine. Dacă o să mă vadă pe mine mușcând, poate c-o să ncerce și el. (*Mușcă din cartea cea roșie. Mestecă. Se strâmbă. Scuipă.*) Puah! E amar ca o chintă spartă! Are și-un vierme! (*Către Portar.*) Ce-ar fi să-l pui în cârlig?

PORTARUL: Ți-am spus să nu te grăbești! Ai uitat? Istoria nu e istorie...

CARTOFORUL (*care continuă să caute prin cărți*): Știi, e istooooorie! Dar istoria nu ține de foame. Ce bibliotecă e aia din care ieși flămând?

PORTARUL: Ce-ar fi să agățăm o carte de-a ta în cârlig? Un viermișor de treflă sau de caro...

CARTOFORUL (*către Bibliotecar*): Hei, Bibliotecarule, n-ai ceva și pentru mine? Mi s-a lipit stomacul de spinare. Și limba de cerul gurii. Aș citi și eu ceva mai consistent. Vreau să-mi umplu golurile, să citesc pe săturate, de la antreuri la desert...

PORTARUL: Îți pierzi vremea. N-o să scoți nimic de la el. (*Urlă.*) Și nu mai striga! Vrei să-l scap?!

CARTOFORUL (*călcând cărțile în picioare*): Mizerabilelor! De ce mă priviți așa? (*la de pe jos o carte și se uită la ea cu ură.*) Ce te uiți așa la mine? Ce vină am eu dacă n-am fost făcut din hârtie? Ce zici, Bibliotecarule? Dacă aveam copertă și cotor, poate că te-ai fi uitat și la mine. Poate că m-ai fi și citit. Așa mi-a fost scris. Sunt o carte proastă, un zero de treflă, nu merit nici măcar să mă răsfoiești...

PORTARUL (*trântind furios undița de pământ*): L-am scăpat! A mușcat și s-a dus! (*Cercetând „momeala.”*) Mi-a luat trei pagini, parșivul! (*Către Cartofor.*) Și asta numai din cauza ta!

CARTOFORUL: Poate că nu-i plac versurile. Încearcă cu una polițistă...

PORTARUL (*răstornând cartea din cârlig*): O fi vreun intelectual. Văd că mi-a luat prefața, acum sunt sigur c-o să vină înapoi.

CARTOFORUL: Eu zic s-o lași baltă. Nu vezi că azi nu ne bagă nimeni în seamă? Au și peștii bibliotecarii lor. Știi ceva? Crezi c-o să-mi țină de foame?

PORTARUL: Credeam că-ți umblă neuronul. Cine crezi c-o să te-audă? Și chiar dac-o să te-audă, cine crezi c-o să vină după tine? Cine mai umblă astăzi după o căruță cu cărți?

CARTOFORUL: Eu nu sunt carte! N-am nimic de-a face cu ele! Eu sunt un Cartofor și aș mânca un...

PORTARUL: Cartofior!

CARTOFORUL (*aruncând după Portar cu o carte*): Măscăriciule! Portar de circ, asta ești! N-ai decât să faci sluj, eu unul n-am de gând să intru în rafturi!

PORTARUL: Ai terminat?

CARTOFORUL: Nu! Acum o să m-ascuți și pe mine! N-ai unde să te grăbești. Istoria nu e istorie. Vreau acasă! Vreau să trăiesc! Puțin îmi pasă de hârțoagele voastre murdare! O să-mi fac o plută din ele și o să evadez! Vreau înapoi la damele, regii și valeții mei! M-am săturat de bufoni! (*Se apleacă la urechea Portarului și îi șoptește.*) De ce crezi că e atât de încăpățânat? Crezi că lui îi place unde-am ajuns? Nu s-ar simți mai bine într-un fotoliu, în fața unui foc vesel, cu o carte în mână și o pisică cu capul pătrat pe genunchi?

PORTARUL: N-aș crede. Stăpânul meu, Funcționarul, avea o vorbă...

CARTOFORUL: M-ai înnebunit cu Majestatea Sa, Funcționarul!

PORTARUL: „Când pisica îți adoarme pe genunchi și te farmecă cu torsul ei, simți o puternică nevoie de a merge afară.” (*Îi bate pe Cartofor pe umăr.*) Crede-mă, îl cunosc de atâta timp. Îi e totuna unde, cum și ce citește. Odată l-am văzut cu o carte în fiecare mână. Alteori citea din șapte cărți deodată.

CARTOFORUL: Șapte dintr-o lovitură...

PORTARUL: Ne lipsește ceva ca să ne bage-n seamă...

CARTOFORUL: Coperta și cotorul, am spus-o de la-nceput!

PORTARUL: De-ar fi numai atât. Bibliotecarul nu știe încă cum să ne citească și asta îl roade mai rău ca un vierme. Vezi, în cărți totul e la vedere, e destul să le deschizi și afli totul, pe când la noi toate sunt pe dinăuntru...

CARTOFORUL: Măruntaiele?

PORTARUL: Măruntaiele. Acum pricepi? Bibliotecarul nu poate citi în noi, nu ne poate răsfoi, așa că nici nu se obosește să ne bage-n seamă. Să nu-ți închipui însă că ne-a uitat. Îl vezi cum stă nemișcat? I s-au aburit și ochelarii. Uite, el ar fi un pescar desăvârșit. Dacă l-am putea convinge să ia undița în mână, am deschide aici o pescărie...

CARTOFORUL (*bătând din palme, entuziasmat de idee*): Aferim! Ce-ar fi? Ce-ar fi să-i agățăm undița de pantaloni? Nici măcar n-o să simtă. E atât de cufundat în lectură încât, dacă i-ar cădea din mână cartea, cred c-ar citi mai departe.

PORTARUL: Și crezi c-o să meargă?

CARTOFORUL: N-avem de ales. (*Privește în apă*.) Privește! S-a întors intelectualul tău. Ori el, ori noi. E timpul!

PORTARUL: Crezi că și peștii trec mai repede decât timpul?

(*Cartoforul nu-l mai aude. Se apropie încet de Bibliotecar și îi agață undița de pantaloni. Acesta își continuă lectura, fără să reacționeze. Cartoforul și Portarul s-au prăbușit în genunchi și așteaptă cu suflul la gură. Cartoforul își roade unghiile. Portarul a luat o carte din care rupe, rând pe rând, câte o foaie.*)

PORTARUL (*în timp ce rupe foile precum petalele unei flori*): Mușcă, nu mușcă, mușcă, nu mușcă, mușcă, nu mușcă, mușcă, nu mușcă, mușcă, nu mușcă... (*Undița începe să tremure.*) A mușcat! A mușcat!

(*Cartoforul și Portarul se reped la undiță și trag din apă un pește.*)

CARTOFORUL (*cu peștele în brațe*): E vis ori aievea-i? Un pește în carne și oase!

PORTARUL (*pipăind și el peștele*): Mai mult în oase. Oricum, e semn bun. Bibliotecarul ne poartă noroc.

CARTOFORUL: Nu uita că ideea a fost a mea!

PORTARUL: Vezi că au și cărțile rostul lor! Și Bibliotecarii la fel! Gândește-te numai la cât a citit! Și iată că acum se văd roadele!

CARTOFORUL (*ridicând peștele deasupra capului și privindu-l*): Și încă ce roade! Și ce-o să-l mai roadem! Ia uită-te la el: ful de solzi cu oase-n coadă! Nu era păcat să-l lăsăm în apă să se chinuie? Să-l mănânce rechini?

PORTARUL: Adică să se rechinuie?

CARTOFORUL (*urlând*): Uraaa! Suntem salvați! Astăzi nu mai murim!

(*Cartoforul îl prinde pe Portar de după umeri și pornesc împreună în dans grotesc, fără muzică. Se-nvârtesc în jurul Bibliotecarului, fluieră, chiuie și strigă. Bibliotecarul își ridică ochii de pe carte și îi privește. Într-un târziu, cei doi obosesc și cad pe spate, printre cărți, cu peștele pe piept.*)

PORTARUL (*privind peștele de pe pieptul Cartoforului*): Ce naiba faci cu el pe piept?

CARTOFORUL (*bine-dispus*): Ai vrea să-mi pun o lumânare? Acum, că tot n-o să mai murim, mi-a venit și mie pofta să citesc. Oare n-o fi vreun ziar pe-aici? (*Caută printre cărți și nu găsește. Se enervează.*) Poftim! Să nu-ți vină să urli?

PORTARUL: Să nu-ncepi iar! De unde vrei să-ți scot eu acum ziare? Dacă stau să mă gândesc bine, la noi n-ajungea să le citească nimeni...

CARTOFORUL: Vă ștergeați cu ele la...?

PORTARUL: Nu mai apucam! Ziarele veneau doar o dată pe săptămână.

Ar fi ajuns la toată lumea, numai că primul era întotdeauna Zugravul de biserică.

CARTOFORUL: Eu credeam că n-a mai rămas nici unul.

(*Bibliotecarul se apropie încet, se așază în spatele lor și ascultă atent.*)

PORTARUL: Zugravul umbla la costum și la cravată, dar era plin de vopsea din gât până-n picioare. Doar părul îi era mereu curat, ăsta era fixul lui, sau cel puțin așa credeam noi. În ziua când veneau ziarele, se trezea cu noaptea-n cap, alerga la chioșc și le cumpăra pe toate.

CARTOFORUL: Pentru numele lui Dumnezeu, ce dracu' făcea cu ele?

PORTARUL: Coifuri pe care și le pune în cap, în timp ce dădea cu bidineaua prin biserică. Noi credeam că e pentru păr, dar am aflat mai târziu că și el aflase că lui Dumnezeu îi plăceau ziarele. Și atunci Zugravul se urca pe schele cu ultimele știri în cap și-n vreme ce el picta sfinți, Dumnezeu citea.

CARTOFORUL: E clar! De asta mi-era teamă! Și Dumnezeu e bibliotecar! Nu mai e nimic de făcut!

PORTARUL: Doar coifuri.

CARTOFORUL: Ce zici, Bibliotecarule? (*Se întoarce și îl vede pe Bibliotecar stând în spatele lor și ascultând.*) la ascultă! Bibliotecarul nostru trage cu urechea! A venit să asculte o poveste înainte de culcare. I s-o fi terminat cărțile.

(*Bibliotecarul se întoarce la locul lui și își reia lectura. Cartoforul și Portarul rămân descumpăniți.*)

CARTOFORUL (*către Portar*): Îl vezi? Își bate joc de noi! Nici n-a vrut să ne deschidă.

PORTARUL: Nu ne-o fi venit încă rândul. Să fiu în locul tău, nu m-aș grăbi...

CARTOFORUL: Nici măcar nu ne-a pus un semn de carte sub braț! (*Către Portar.*) Pun pariu că nu mai știi unde-ai rămas!

PORTARUL: Parcă ziceai că nu suntem cărți.

CARTOFORUL: Decât nimic, mai bine cărți! (*Urlă, întorcându-se spre Bibliotecar.*) Prin urmare, nu vrei să ne citești și nouă ceva! Fie! Dar ia-ți adio de la ele! Nu vei mai citi nimic, niciodată! (*Începe să se caute prin buzunare.*)

PORTARUL: Totul e să-ți păstrezi răbdarea. Amintește-ți, istoria e...

CARTOFORUL și PORTARUL (*urlând*): ...e istooooooooorie!

CARTOFORUL: O fi, da' vezi și tu că n-am de ales. (*Scoate dintr-un buzunar o cutie de chibrituri pe care începe s-o scutura, rânjind.*)

PORTARUL: Ce faci, nefericite?! O să ardem ca niște șobolani!

CARTOFORUL (*aprinzând un chibrit*): Privește, ce culoare! Și ce parfum, te dă gata! (*Mai aprinde un chibrit și îl plimbă peste grămada de cărți.*) Hai, Bibliotecarule, deschide-ți aripile, felinarul te așteaptă! Nu trebuie decât să zbori cu capul înainte. (*Ia o carte și i-o întinde rânjind Bibliotecarului. Cu cealaltă mână scutură cutia de chibrituri.*) Hai, Bibliotecarule! Acum ești în puterea mea! Aș putea să vă fac scrum! Și pe tine... (*arată spre cărți*)... și pe ele! N-ai de ales. Va trebui să ne citești ceva. Ești între apă și foc...

(*Bibliotecarul strânge din pumni, dar ia de jos o carte și începe să citească. Textul nu e important, el poate fi ales de către regizor la întâmplare, ar fi bine să fie chiar ininteligibil. Cartoforul nu e însă mulțumit, îi smulge cartea din mână și îi dă alta. Bibliotecarul nu schițează nici un gest, continuând să citească și din noua carte. Dar Cartoforul intervine din nou, smulgându-i și această carte și punându-i câte una în fiecare mână. Astfel, Bibliotecarul va citi, în același timp, din ambele cărți. Cartoforul pare, în sfârșit, satisfăcut. Se întinde pe spate, printre cărți, cu brațele sub cap.*)

CARTOFORUL: E o plăcere să-l ascuți. Trebuie să recunoști și tu. Dacă scap de-aici, îmi cumpăr și eu un Bibliotecar. Mă simt ușor ca o trestie, ca o păpădie luată de vânt. Cuvintele îmi intră pe urechi, trec prin cap și coboară în plămâni, în inimă, în splină...

PORTARUL: În măruntaie... Crezi că e bine că-l lași să citească? Eu n-aș avea încredere în el. Auzi, ce-ar fi să-mi dai mie cutiuța aia? Acum nu mai ai nevoie de ea.

CARTOFORUL: Crezi că în tine am mai multă încredere? Am știut de la început că ești de partea lui! Dar acum sunteți amândoi în puterea mea! Supuneți-vă!

PORTARUL: Ți-ai pierdut mințile? Te-a bătut soarele-n cap? Ce-ar fi să-ți faci un coif? Cu insolația nu-i de glumit. Unui vecin de-al meu i s-a aprins părul de la soare, de la păr i-a luat foc mărul, apoi grajdul și casa.

CARTOFORUL: Liniște! Lasă-mă să mă concentrez! Acum știu că lumea poate fi stăpânită numai de mine! E de ajuns să mișc mâna, sau capul, sau piciorul, și tot ce ating trece de partea mea. Pricepi? (*Gesticulează.*) Îmi arcuiesc brațul și via din vârful dealului e a mea! Ating un sân și dama de treflă îmi pică în cupă! Calc cu piciorul un prag de marmură și-ntr-un clipă castelul e al meu!

PORTARUL: Las-o moartă! Care vie? Care castel? Unde vezi tu femei pe-aici? Ți-a citit prea mult Bibliotecarul, le-ai și amestecat, mâine o să te doară capul.

CARTOFORUL (*în transă*): Ssst! Nu mă-nterupe! Sunt puternic pentru că îndrăznesc să ating. Ceilalți dau târcoale și adulmecă. Ca peștele tău cel nehotărît.

PORTARUL: Ascultă, nu cumva ai mușcat dintr-o carte cu coperta frumos colorată? Stăpânul meu îmi povestea că unele cărți sunt otrăvitoare, mai rău decât ciupercile. Trebuie să le cunoști bine dacă vrei să le citești... (*Se oprește brusc, cu degetul întins spre grămada de cărți.*) Stai! Nu te mișca! L-am văzut! Blestematul, a intrat printre cărți.

CARTOFORUL: Cine? Ce-a intrat? Vorbește, nu mă mai fierbe!

PORTARUL: Un... șoarece!

CARTOFORUL: Un șoarece? Ho, ho, ho! Cu atât mai bine! N-o să mai rămână nimic din toate hârțoagele voastre! Doar cărțile mele vor scăpa! (*Se bate cu mâna peste buzunar.*) Aici n-o să mi le roadă nimeni. Trăiască selecția naturală!

PORTARUL: Nenorocitul! Nu știi ce vorbești! Cu ce-o să mai pescuim de-acum înainte? Pe cine-o să mai agăț în cârlig? Cum o să-ți mai citească Bibliotecarul? Cine-o să-ți mai răcorească măruntaiele?

CARTOFORUL: Ești sigur că e numai un șoarece? Nefericitul, și-a făcut-o cu mâna lui! Îl voi atinge cu palma și totul se va termina cu un chițcăit. La atac! Înainteeee! (*Se repede cu mâna întinsă spre gaura în care a dispărut șoricelul. Scotoceste câteva clipe. Deodată tresare, scoate un urlet și își retrace mâna dintre cărți, gemând.*) M-a mușcat! M-a mușcat păcătosul... de-ai ști ce dinți ascuțiți are... n-am vrut decât să-l mângâi pe cap. (*Își privește degetul.*) Sânge! O, Doamne, mi-e rău! (*Se lasă pe spate, printre cărți, ținându-și degetul în sus.*)

PORTARUL (*sufându-i în deget*): Doar n-o să mori dintr-o mușcătură! Fii bărbat și nu mai da apă la șoareci!

CARTOFORUL (*gemând și sugându-și degetul*): Ți-e ușor să vorbești! Și dacă e turbat? Altfel ce-ar căuta printre cărți? (*Geme.*)

PORTARUL: O fi vreun șoarece de bibliotecă. Și mai termină cu vâicările! O să-l sperii!

CARTOFORUL: Ascultă, n-ai vrea să cauți prin bibliotecă o carte de medicină?

PORTARUL: Mă rog, nu știu la ce ți-ar putea folosi... (*Caută. Nu găsește. Bibliotecarul îi întinde tratatul de medicină, fără să-și ia ochii din cartea sa.*)

CARTOFORUL (*ia volumul și își bagă degetul mușcat între pagini. Scoate un oftat de ușurare*): Parcă m-a mai lăsat. (*Către Portar.*) Te-ai mai gândit? Cum o să-l prindem?

PORTARUL: Trebuie să găsim ceva... Ce-ar fi să-l întrebăm pe Bibliotecar? La urma urmei, sunt cărțile lui... Ah, de ce nu e Stăpânul meu aici? El ar fi știut ce e de făcut...

CARTOFORUL: O fi chiar el. S-o fi transformat într-un șoarece. Aici ar trebui o pisică, nu un Bibliotecar...

(*Portarul se apropie de Bibliotecar și îi șoptește ceva la ureche. Acesta dă din cap, se ridică, ia din grămadă o carte și se apropie cu ea de gaura șoricelului.*)

BIBLIOTECARUL (*citind pe un ton agresiv și solemn*):

„Voi, șorice, ce umblați după pâine! mergeți aiurea!
Coliba noastră e mică; bucăți mai groase de brânză
De vreți să vă pice în labă, ca și smochine uscate
Sau alte resturi gustoase, mai mergeți și altunde
De văd că vă-nfigeți cu dinții-n cărțile mele dragi
Rău veți jeli c-ați venit, ospățul nu v-ar prii!”²

(*Un lung moment de tăcere. În timp ce Bibliotecarul se întoarce la locul lui și își reia lectura, Cartoforul și Portarul se apropie încet de gaură, se apleacă și privesc înăuntru.*)

CARTOFORUL: Ce-ar fi să vedem dacă a crăpat? De data asta tu ai fost cu ideea!

PORTARUL: Dacă tot te-a mușcat, ai putea să-ți mai bagi mâna o dată.

CARTOFORUL: Și crezi că m-a ținut minte și o să mă ierte? Dacă i-am plăcut? Nu trișa, e rândul tău. Hai, nu te mai codi, apucă-l de coadă!

(*Portarul oftează, închide ochii și își bagă mâna până la cot între cărți. După câteva clipe, mâna apare ținând de coadă șoricelul mort.*)

PORTARUL (*urlând și ținând pe scenă, cu șoarecele în mână*): Am reușit! Pe toți dracii și pe toate hârțoagele din lume! Am reușit! (*Pune șoarecele la ureche.*) Nu mai suflă! Cred că Stăpânul meu se răsuțește în apă de bucurie! (*Chiuie și aruncă șoricelul în sus, îl prinde și îl aruncă din nou, îl mângâie și îl sărută.*)

CARTOFORUL (*neîncrezător, punând și el mâna pe șoarece*): S-a și răcit. Mda, e o realizare. Dar ce folos, dacă tot a apucat să mă muște?

PORTARUL: Te gândești mereu numai la tine! Chiar nu pricepi? Nu pricepi c-am fost martorii unui miracol? Piscicile vor ajunge muritoare de foame! Slavă Bibliotecarilor! Glorie eternă!

CARTOFORUL (*mirosind șoarecele*): Nu crezi c-ar trebui să-l îngropăm? E cald, Doamne ferește de-o epidemie. Asta ne-ar mai lipsi. Eu zic să-l acoperim cu o carte și să-l lăsăm să se odihnească în pace. Să-i fie hârtia ușoară. N-ar fi rău dacă Bibliotecarul i-ar citi ceva la despărțire. Un epitaf-două, acolo...

PORTARUL: Crezi c-ar fi bine? Cine știe ce grozăvii o să ne citească! Mi-e frică! (*Privește pierdut în apă.*) Mi-e frică... (*Îngenunchează pe malul apei.*) Unde ești, Stăpâne?

CARTOFORUL: De ce să nu fie bine? E și el un suflet. Un suflet cu dinți ascuțiți. Ce zici, Bibliotecarule? Ai ceva pentru musafirul nostru? Să simtă și el c-a murit într-o bibliotecă...

(*Scoate din buzunar cutia cu chibrituri și o scutură rânjind. Bibliotecarul se ridică surzând și începe să caute prin grămada de cărți. Găsind epitaful, îl va citi rar și solemn, ca pe o sentință de condamnare la moarte. În timp ce Bibliotecarul caută, Portarul și Cartoforul vor acoperi șoarecele cu o carte, apoi își vor compune o mutră pioasă, cu bărbia în piept și mâinile adunate în față.*)

BIBLIOTECARUL: „Nefericit ce-am fost! Răpus de tâlhari cu cruzime Aici zac și nu sunt jeliți de nici un suflet pe lume.”³

CARTOFORUL: Stai o clipă! Despre ce tâlhari e vorba? Eu n-am nici un amestec! Sunt cu conștiința curată! Mai ceva ca părul Zugravului. Puteam să mă curăț și eu! (*Scrie cu degetul în aer.*) „Aici Cartoforul zace / Mort, mușcat de-un șoarece.”

PORTARUL (*șoptind*): Ți-am spus eu să nu-l lași să citească. Acum se va întâmpla o nenorocire. Simt în urină...

CARTOFORUL (*fără să-l asculte*): Ce zici, Bibliotecarule, n-ai vreun epitaf și pentru mine? E ceva al dracului de amuzant, și-apoi e bine să fii pregătit oricând...

PORTARUL: Oprește-te, pentru numele lui Dumnezeu! Nu-i mai da apă la moară...

CARTOFORUL (*transfigurat*): Hai, Bibliotecarule, fă-mi și mie plăcerea asta. Să știi că ard de nerăbdare! Nu vrei să arzi și tu?

(*Scoate din nou cutia cu chibrituri din buzunar și o scutură cu același rânjel. Bibliotecarul surâde din nou și începe să citească, dar vocea sa e din ce în ce mai amenințătoare.*)

BIBLIOTECARUL: „O dimineață gonește pe alta și pe negândite
Deodată ne-a sosit sfârșitul întunecat
Unii slăbesc, se topesc, sau fierbințeala îi arde
Alții se umflă de apă, cu toții cădem în abis.”⁴

(*Tăcere. Moment de derută. Portarul se uită la Cartofor. Cartoforul se uită la Portar. Bibliotecarul îi privește, surâzând sardonice, pe amândoi.*)

PORTARUL (*în șoptă*): N-ai vrut să mă ascuți. Suntem pierduți. Acum o să ne bage-n rafturi...

CARTOFORUL (*tulburat, încercând să-și stăpânească tremurul vocii și al mâinilor, chinându-se zadarnic să-și aprindă o țigară*): Crezi că m-ai dat gata, nu? Asta s-o crezi tu! Ai vrea poate să-ți cad în genunchi? Sau poate vrei să mă răsofoești? Acum nu mai vreau eu! (*Dă cu piciorul în cărți*.) Află că n-am de gând să tremur în fața ta și a blestemelor tale! N-ai decât să citești mai departe!

PORTARUL: Oprește-te, nefericite! Nu pricepi că acum ne are la mână? Nu vezi că ne răsofoește cum vrea?

BIBLIOTECARUL (*continuând să citească*): „Moartea pe toți ne pândește, ne-ngrășăm pentru moarte / Precum o turmă de porci, tăiați fără rost.”⁵

CARTOFORUL (*ascunzându-se în spatele Portarului și vorbind de-acolo*): Auzi, Bibliotecarule, ai început să mă plictisești! (*Către Portar.*) Spune-i și tu să-ntoarcă foaia. Să caute ceva cu castele frumoase și femei cu capul pătrat, cu iepuri care zboară din varză-n varză, cu livezi de struguri...

PORTARUL (*înclinându-se în fața Bibliotecarului*): Stăpâne, nu s-ar putea să citim ceva mai ușor? Le cam amestecăm, mâine o să ne doară capul. Fii bun cu noi, Stăpâne!

(*Bibliotecarul surâde malițios și începe să răsofoiască din nou cartea. Cei doi se ascund unul în spatele celuilalt. Bibliotecarul le va citi, urmărindu-i de-a lungul și de-a latul scenei.*)

BIBLIOTECARUL (*la fel de agresiv și sarcastic*): „Cândva ai să mori și-ai să zaci în mormânt. Nici o amintire / Atunci, sau mai târziu, nu va mai fi despre tine.”⁶

CARTOFORUL: Despre mine?

PORTARUL: Despre mine?

(*Cad amândoi în genunchi, implorând îndurare.*)

BIBLIOTECARUL (*pe același ton*): „Întunecat, mereu rătăcind prin palatul lui Hades / Pluti-vei în veci printre morții care nimic nu mai văd.”⁷

(*Cartoforul și Portarul încearcă să se ascundă în grămada de cărți și să se acopere cu ele.*)

BIBLIOTECARUL (*urmărindu-i*): „Când ai să mori te-or cuprinde cinci coți de țărână / Ale vieții dulci bucurii n-o să mai guști / N-ai să mai vezi rază de soare.”⁸

CARTOFORUL și PORTARUL (*gemând, plângând, târându-se la picioarele Bibliotecarului, printre cărți*): Îndurare, Stăpâne! Fie-ți milă de noi! Ajunge! Stăpâne, oprește-te! Nu ne mai chinui! Iertare! Milă! Îndurare!

(*În timp ce Cartoforul se retrage îngrozit în patru labe, Portarul îi sărută picioarele Bibliotecarului. Acesta, după ce închide cartea și o bagă în buzunar, ridică de undeva un scaun și îl așază în mijlocul mormanului de cărți. Apoi, rezemat de spătar, îi privește pe cei doi, zâmbind îngăduitor. Cartoforul și Portarul stau prăbușiți în genunchi, cu capetele plecate. În cuvântarea pe care o va ține, Bibliotecarul se poate folosi de diferite fișe pe care le va scoate din toate buzunarele posibile.*)

BIBLIOTECARUL: Borvizi scria undeva că va veni odată și vremea Bibliotecarilor. Discipolul său, Alesi, era de părere că Borvizi înnebunise și că vremea Bibliotecarilor a trecut de mult. Fals! Alesi greșea fundamental și inadmisibil. Vremea Bibliotecarilor nu a trecut, de vreme ce n-a venit încă. Într-un text apocrif, anonim, absurd, aberant și abscons, se anunță venirea Bibliotecarului, ca un moment providențial. Încă din secolul trei înainte de Bibliotecar, apariția acestui personaj al personajelor era considerată a fi o certitudine. Formulă a situat certitudinea între bănuială și verdict. Ne întrebăm și astăzi: ce a existat mai întâi, Bibliotecarul sau Biblioteca? Rînjinski era de părere că Bibliotecarul și Biblioteca au apărut împreună, simultan, concomitent și-n același timp. Și tot Rînjinski credea că nici un Bibliotecar nu e atât de rău încât să nu folosească la nimic. Bibliotecarul e cel mai bun prieten al omului. Cât despre Bibliotecă, după cum scria același Borvizi înainte de a înnebuni, Biblioteca e un regat în căutarea unui cal. Iar Bibliotecarul e un cal care paște din cărți. Kozlovski folosea într-unul din caietele sale chiar termenul de „Biblioteca”. Când nutrețul e pe sfârșite, „Biblioteca” nutrește sentimente contradictorii. „Biblioteca” e mereu sfâșiat între rumegat și un nou păscut. El e într-o continuă căutare a unui ținut vegetal pe care trebuie să-l desfrunzească, să-l frunzărească, să-l răsofoiască. Eu unul păscusem tot și eram pregătit să rumeg. Dar destinul a vrut altfel. El ne-a aruncat pe această insulă, unde mâna omului n-a pus niciodată piciorul. După cum nota Alesi pe un bilet de tramvai, „oamenii sunt copiii unor cărți pe care încă nu le-au citit”. Și voi, copii, sunteți niște copii. (*Îi mângâie pe cap.*) Voi m-ați salvat de la rumegare. Vă sunt adânc recunoscător. Recunoștința e o iarbă rară, iar eu, care-am păscut atâtea ierburi, nu pot decât să mă bucur că există. (*Se ridică în picioare.*) Începând de astăzi, veți fi cărțile mele! Veți avea raftul vostru, rezervat la un loc de cinste. Veți fi tratați conform convențiilor internaționale. Veți fi feriți de lumină, foc și umezeală. (*Îi scoate Cartoforul cutia cu chibrituri din buzunar și o aruncă în apă.*) Veți beneficia de câte un semn de carte gratuit. Veți fi reconșionați, ori de câte ori va fi nevoie. Faceți parte și voi acum din această bibliotecă, fapt care trebuie să vă onoreze și să vă miște. Rînjinski nota în timpul unei alergări matinale: „o carte este tot atât de folositoare sănătății noastre precum mișcarea”. Nu uitați însă un lucru: orice ieșire din raft va fi aspru pedepsită! (*Scoate cartea din buzunar.*) Această carte, din care-ați avut onoarea să ascultați doar câteva rânduri, e toată puterea mea. Nimeni nu a văzut-o, nimeni nu a auzit-o, nimeni nu a citit-o vreodată. Acesta e sufletul meu! Rugați-vă pentru el! Păziți-l ca pe ochii din cap! Când se va ști că altcineva i-a răsofit sufletul, regele vostru va pieri în valuri. Aceasta e legea bibliotecii! (*Se oprește găfâind.*) Cred c-am vorbit destul. (*Începe să se dezbrace.*) E timpul să-mi pregătiți baia. Orice guvernare începe cu o baie. Apa trebuie să fie potrivită. Poezia e

mai fierbinte decât teatrul. O veți răci cu câteva romane. Apoi, un eseu pentru limpezire. Pentru aromă și culoare v-aș sfătui să aruncați și două-trei studii critice. (*Biblioteca a rămas doar în indispensabili. Se așază în fund, în mijlocul cărților.*) Ce mai așteptați? Turnați! (*Cei doi se dezmeticesc și încep să ia cărți de pe jos și să le arunce peste Bibliotecar. Cel mai zelos este Portarul.*) Săpunul! (*Portarul îi întinde o carte mică, după ce a miroșit-o înainte. Bibliotecarul se săpunește cu voluptate.*) Numai să nu-mi udați părul! Ah, e o minune! Simt cum mi se deschid toți porii! Mai turnați! (*Cei doi continuă să „toarne”.*) Parcă reasc, devin un altul, îmi dublez volumul. Apropo, în câte volume credeți că v-ar sta bine? Deocamdată nu vă cunosc decât coperta, n-aș spune că e cea mai reușită, părinții voștri n-au fost niște graficieni de elită, la capitolul ăsta stați prost... să nu uit, îmi plac cărțile cu multe capitole, multe, scurte și zemoase ca firele de iarbă. E bine! Să încheiem cu un duș scoțian: „Vers și proză, proză și vers / viața e roză în univers!” Prosopul! (*Cartoforul și Portarul aleg o carte uriașă și încep să-l ștergă.*) Frecați, frecați și din mână nu dați, așa, mai energic, sângele trebuie pus în mișcare! (*Se ridică în picioare.*) Și acum, uitați-vă dacă nu cumva mi s-a lipit vreo foaie de spinare. (*Cei doi îi cercetează spatole.*) Am citit undeva că unuia i s-a tras moartea din asta. (*Bibliotecarul își îmbracă doar cămașa, care îi trece dincolo de genunchi.*) V-a mai rămas de făcut un singur lucru. (*Se ridică cu picioarele pe scaun.*) Încoronarea Regelui! (*Cei doi pufnesc în râs.*) Vă vine să râdeți, neisprăviților? Ce-ar fi să vă citească ceva care să vă taie pofta de chicoteală? (*Cei doi cad în genunchi, cu palmele împreunate, implorând îndurare.*) N-am s-o fac însă, astăzi e o zi prea mare pentru voi. (*Zâmbește.*) De ce să mint, și pentru mine. Dar, după cum spunea nemuritorul Borvizi, sfârșitul încorporează opera! Nu mai aveți de ales! Cărțile au fost aruncate.

Își încrucișează brațele la piept și așteaptă. Urmează scena încoronării, care se va petrece pe un fundal de muzică preclasică. Portarul și Cartoforul îl vor împodobi pe Bibliotecar în așa fel, încât acesta va semăna în cele din urmă cu Bibliotecarul din tabloul lui Giuseppe Arcimboldo. Cei doi îi vor așeza pe cap o carte deschisă pe care o vor prinde cu o panglică, sub bărbie. Apoi îi vor pune pe umeri două cărți mai mici, dar tot deschise, ca niște epoleți. Îi vor lega de brâu o sfoară de care vor atârna, de jur-împrejur, alte câteva cărți. La gât îi vor mai agăța o carte, ca un medalion. Bibliotecarul va face în cele din urmă turul de onoare al scenei, iar Portarul și Cartoforul vor rupe file din cărți și i le vor așterne la picioare, ca un covor de flori.

PARTEA A DOUA

Aceeași scenă plină de cărți. Bibliotecarul e așezat pe scaunul său. Poartă aceeași costumație „livrescă”. Portarul stă lângă el și îi face vânt cu o carte. Într-un colț al scenei, cu un teanc de cărți alături, Cartoforul face pasiențe.

PORTARUL (*ștergându-și transpirația de pe frunte*): E cald, Înălțimea-Ta! Mă sufoc... Ce poruncești?

BIBLIOTECARUL (*citind dintr-o carte*): Dacă nu mai poți, sufocă-te. Nu e mare lucru. La sufocat se pricepe toată lumea. Formulă spunea însă: „Transpirați! Prin toți porii. Transpirația e o eliberare de păcate. O purificare. Purificarea prin porificare”. (*Îl vede pe Cartofor.*) Ți-am poruncit să termini cu pasiențele! Vrei să te trec la fondul secret? Ți interzic să mai faci pasiențe cu cărțile mele!

CARTOFORUL (*continuând să-și aranjeze cărțile*): Ești prea aspru, Stăpâne. Eu nu văd nici un rău în asta. Și-apoi, le-am găsit pe

toate. Uite, aici am „dama cu camelii” și lângă ea, înfruntându-se, „regele Lear” și „regele Moare”. „Regele Lear” e de treflă, iar „regele Moare” e de pică.

PORTARUL: Înălțimea-Ta, regele pică după ce moare, sau reggele moare după ce pică?

BIBLIOTECARUL: Ce insinuezi?

PORTARUL: Nimic, Înălțimea-Ta, iertare, astăzi mă simt cam prost... și pe vremea vechiului stăpân mă simțeam la fel, dar el mă pedepsea pentru asta. Ca și când aș fi fost singurul prost de pe lumea asta. Ah, îl urăsc, Înălțimea-Ta, îl urăsc!

BIBLIOTECARUL: Să nu mai aud de vechiul tău stăpân. Ți interzic să mai ai și alți stăpâni în afară de mine. De altfel, fiecare se simte așa cum este. Te simți prost... pentru că nu înțelegi nimic. Ar trebui să înțelegi mai mult decât ți se spune, chiar dacă nu ți se spune nimic.

PORTARUL: Nu văd la ce bun, Înălțimea-Ta... Mai mult nu e mai rău decât prea puțin?

BIBLIOTECARUL: Prea mult e mai mult decât destul, iar destul e mai mult decât prea puțin. Înseamnă că mai mult e prea mult decât prea puțin. Acesta e un truism. Promite-mi că n-o să-l uiți!

PORTARUL: Dacă-l voi ține minte, n-am să-l uit niciodată. E și acesta un alt truism?

BIBLIOTECARUL: Nici vorbă de altruism! E un egoism! Și asta, pentru că nu vrei să transpiri. Eu pot să transpir și singur. Mă descurc și fără transpirină. (*Către Cartofor, care își continuă pasiența.*) Încă n-ai terminat cu pasiența aia? Unde ți-e respectul pentru casa regală?

CARTOFORUL (*căzând în genunchi*): Stăpâne, n-ai vrea să fii în seara asta regele de cupă? E singurul care-mi lipsește. Fie-ți milă de nevolnicia tăi supuși!

BIBLIOTECARUL: Nu încerca să mă lingușești! Eu nu sunt regele pasiențelor tale neisprăvite! Destul! A sosit clipa să mă ocup de voi, așa cum îi stă bine unui suveran care se respectă. Se cuvine să fii mărinos. Mai vreau un mandat și-n ceruri.

PORTARUL: Există o bibliotecă și în cer, Înălțimea-Ta? Parcă ne spuneai despre cărți că nu mor niciodată.

BIBLIOTECARUL: Dar cine ți-a povestit că în cer urcă doar răposaii? Cerul e plin de ființe vii. Toate cărțile lumii urcă în bibliotecile paradisului. De la Jorge Luis Borgia citire!

PORTARUL: Nu înțeleg, Înălțimea-Ta! Asta înseamnă că vom urca și noi în paradis?

BIBLIOTECARUL: Nesmintit. Dar pentru aceasta trebuie să vă câștigați un titlu, o formă și un conținut. Să începem cu ultimul. Ascultați, n-ați vrea să fiți haiku-uri?

CARTOFORUL: Sigur că am vrea, dar nu știm cum arată, Stăpâne!

BIBLIOTECARUL: Nimic mai simplu. Vă dau eu un exemplu. „Seară de toamnă / La căpătâiul șobolanului / Copilul plânge.”

CARTOFORUL: Nu e cam tristă? Cât despre șobolani, și-acum mă mai doare degetul...

BIBLIOTECARUL: Mai am unul. „Iarnă / O pisică albă / S-a-necat în zăpadă.” Ei, ce ziceți?

PORTARUL: Știu eu... Nu sunt prea scurte? Abia l-ai început și trebuie să te oprești. O să încerc. Ce ziceți de ăsta? (*Recită cu ochii închiși.*) „Noapte eternă / Visez / Cu ciorapii sub pernă.”

CARTOFORUL: Am și eu unul. „Noaptea nunții / Mușcate roșii-n geam / Și-n așternuturi.”

BIBLIOTECARUL: Mă faceți să-mi pierd vremea! Din voi n-o să scot cărți niciodată...

PORTARUL: Înălțimea-Ta, am văzut eu pe unul la circ care scotea cărți dintr-un joben!

BIBLIOTECARUL: La asta vă pricepeți! La giumbușlucuri și clovnerii...

CARTOFORUL: Stăpâne, vom fi cărți de circ! Vom înghiți săbii, vom trece prin foc, vom călări un tigru...

BIBLIOTECARUL: Cine călărește un tigru nu mai poate descăleca!

CARTOFORUL: Borvizi?

PORTARUL: Rînjinski?

BIBLIOTECARUL: Nu. Anonim bengalez. Cărți de circ, care va să zică! Fie și așa. Oricum îmi lipseau din Bibliotecă. Totul e să aveți o formă onorabilă.

CARTOFORUL: Eu unul mă simt în formă!

BIBLIOTECARUL: Nu te grăbi! Aici e vorba și de copertă. Dacă v-ați vedea cum arătați! Pieptănați-vă puțin! *(Cei doi își trec degetele prin păr.)* Aranjați-vă hainele! Sunteți plini de praf, se vede că nu v-a citit nimeni până acum. *(Cei doi își scutură hainele.)* Mda, să zicem... A mai rămas titlul. Ce titlu ați dori să primiți?

CARTOFORUL: Mi-e indiferent, să fie cât mai nobil...

PORTARUL: Conte sau duce, baron sau marchiz, prinț sau delfin...

CARTOFORUL: Delfinul e un mamifer!

PORTARUL: Și contele, ducele, baronul, marchizul și prințul sunt tot mamifere...

BIBLIOTECARUL: Vă aduc aminte că stați de vorbă cu regele vostru, care așteptă să vă găsiți un titlu pentru a intra și voi în raft cu toată lumea. O carte fără titlu e ca o ființă fără buletin.

CARTOFORUL: Formulus?

PORTARUL: Kozlovschi?

BIBLIOTECARUL: Ce importanță are? Pentru voi e totuna. Mai aștept mult?

CARTOFORUL: Fantezia m-a părăsit. Sunt singur ca un joker într-un pachet de cărți...

PORTARUL: Iar eu, ca un paznic de cimitir...

BIBLIOTECARUL: Bănuiam eu că n-o să fiți în stare. Nu e ușor să găsiți un titlu în ziua de azi. *(Către Cartofor.)* Îngenunchează! *(Cartoforul îngenunchează. Bibliotecarul îl lovește cu cartea sa peste umeri.)* În numele poeziei, și-al comediei, și-al sfântului roman, te numesc „Albinele în promoroacă"! Ridică-te! *(Cartoforul se ridică, iar în locul lui îngenunchează Portarul. Bibliotecarul îl va atinge și pe acesta cu cartea peste umeri.)* Iar tu te vei numi „Indianul tolănit"! Și acum, ridică-te! Asta a fost tot. Să le purtați sănătoși! A, era să uit ceva. *(la din grămada de cărți câte un băț și îl bagă, ca pe un termometru, sub brațul fiecăruia dintre cei doi.)* Acum aveți și semne de carte. Întotdeauna e bine să știi unde-ai rămas. Și-acum, spuneți-mi, ce simțiți?

CARTOFORUL: Fără să-mi dau seama, mi s-a făcut dintr-o dată foame...

PORTARUL: Și mie. Bruscu și dintr-o dată...

BIBLIOTECARUL: Încă nu știți nimic. Nu numai că nu veți mai mânca nimic de azi înainte, dar chiar vă veți lăsa devorate și înghițite de bunul cititor. N-ați auzit de Oannes? *(Cei doi ridică din umeri.)* Oannes a trăit demult și a fost o amfibie gânditoare. Stătea de vorbă cu oamenii și îi învăța să scrie și să citească. Și-acum, țineți-vă bine! Oannes nu mânca niciodată nimic!

PORTARUL: Era bolnavă?

CARTOFORUL: Era amfibie! N-ai înțeles nimic. *(Către Bibliotecar.)* Nu cumva a murit de onaniție?

BIBLIOTECARUL: Bufoneriile voastre au început să mă plictisească.

CARTOFORUL: Doar suntem cărți de circ! Stăpâne, aș putea să mă dau peste cap?

PORTARUL: Ne vom da de trei ori peste cap și vom deveni altceva...

BIBLIOTECARUL: Nu v-a faceți iluzii. O carte nu se poate transforma decât într-o altă carte. Puteți încerca. Dar ar fi păcat să vă pierdeți titlul. *(Bate din palme.)* Și acum, la treabă! Am pălăvrăgit destul. Vreau să văd de ce sunteți în stare. Va trebui să învățați să vă răsfoiți. Mai întâi am să vă spun că regele vostru se topește de cald. Transpiră prin toți porii, dar și-ar dori mai degrabă o plimbare cu sania prin nămeți.

CARTOFORUL: Acum, în mijlocul verii?

BIBLIOTECARUL: Liniște! *(Își face vânt cu o carte.)* Nu-nțeleg ce mai așteptați! Deschideți-vă, răsfoiți-vă, căutați, aveți de-acum un titlu! *(Cei doi privesc înmărmuriți unul la celălalt. Trăgându-și hainele de pe ei.)* Mi-e cald! Nu mai pot! Mă sufoc!

PORTARUL: La sufocat se pricepe toată lumea.

CARTOFORUL: Cred c-am găsit ceva. M-am deschis absolut la întâmplare...

BIBLIOTECARUL: N-are importanță! Grăbește-te, simt că iau foc!

CARTOFORUL *(cu ochii închiși):* Zăpada scârțâia sub picioare ca un lan de diamante. Cerul părea de oțel. Caii alergau, afundându-și copitele în nămeți...

BIBLIOTECARUL: E minunat! Continuă, nu te opri!

CARTOFORUL: Din văzduh, fulgii mari cădeau ca printr-o sită. Totul era în nemișcare. Ninge de trei ori pe zi...

BIBLIOTECARUL: Mai departe! Mai departe! Simt cum ies aburi din mine! N-ai putea să miști sania aia mai repede?

CARTOFORUL: Să încerc. *(Își drege glasul.)* Sania gonea acum în clinchet de zurgălăi. Era un ger cumplit. Deodată, se auzi un urlet și un lup fioros se aruncă asupra...

BIBLIOTECARUL *(ridicându-se în picioare):* Ajunge! M-am răcorit destul! *(Bătându-l pe umăr pe Cartofor.)* Te-ai descurcat bineșor. Și-acum, treceți în rafturile voastre! Am avut o zi grea. Aș vrea să ațipesc câteva clipe...

(Bibliotecarul cască și apoi se întinde în mijlocul cărților. Portarul îl acoperă cu câteva cărți mai mari. Se îndepărtează în vârful picioarelor și se așază lângă Cartofor.)

PORTARUL: A și adormit. Parc-ar fi un copil. Mă-ntreb dacă măcar în somn afurisitele astea de cărți o să-l lase în pace...

CARTOFORUL: Mai bine te-ai gândi la noi. Crezi c-o mai ducem mult? Simt că mă ia cu frig.

PORTARUL: Vrei să-ți citesc ceva de la tropice? Vrei să mă răsfoiesc? Majestatea Sa mi-a promis că o să mă învețe. Vechiul meu stăpân, Funcționarul, nu m-a învățat niciodată nimic. Dacă l-ai fi văzut cum își ascundea sandvișul în sertar, ori de câte ori intram...

CARTOFORUL: M-ai înnebunit cu Funcționarul tău! N-ai decât să te arunci după el! Mai bine te-ai gândi cum să punem mâna pe cartea Bibliotecarului. Cartea din care ne-a citit grozăviile ălea. *(Se scutură.)* Și acum mă trec fiorii...

PORTARUL: Ba mie mi-au plăcut. Le-aș mai asculta o dată.

CARTOFORUL: Acolo e toată puterea lui. Ah, dacă mi-ar fi ieșit pasiența cu lupul! Nu pricep un lucru. De ce-a ținut morțiș să aflăm și noi taina cărții?

PORTARUL: Pentru că e bun, și mare, și sfânt, și drept, și viteaz, și... tandru. Știi cum mi-a șoptit înainte de a adormi? „Viermișorule". Ce zici? Pentru el suntem niște viermi de hârtie. Din noi vor ieși curând fluturi cu coperte multicolore. Nu ți-am spus că ăsta era visul lui?

CARTOFORUL: Iar tu nu pricepi că abia acum ne are la mână? Mă doare capul. N-ai vrea să vorbim despre altceva? De pildă, despre brânză. Crezi că și brânza a intrat în cărți?

PORTARUL: Fie și despre brânză. Încep eu. Brânza poate fi sărată, dulce sau amară...

CARTOFORUL: De oaie, de vacă, de capră...

PORTARUL: Albă, galbenă sau verde...

CARTOFORUL: Brânza albă merge cu vin roșu...

PORTARUL: Brânza galbenă merge cu vin alb...

CARTOFORUL: Brânza verde merge la iarbă verde...

PORTARUL: Ți-ai mai revenit? Măine o să discutăm despre vinuri, iar poimăine, despre femei.

CARTOFORUL: Mă întreb dacă toate în lumea asta au intrat în cărți. Să nu mai fi rămas nimic pe dinafară?

PORTARUL: Liniște! Cred că s-a trezit...

BIBLIOTECARUL *(s-a ridicat în capul oaselor. Se scarpină în cap și pe burtă):* Mi-e sete. Am visat că o să-mi fie sete. Trebuie să beau un pahar cu vin. Hei, nu mai e nimeni pe aici?!

CARTOFORUL *(în șoaptă, la urechea Portarului):* Ți-am spus eu. Nici vinul n-a scăpat. E și el în cărți. S-a dus dracului discuția noastră de poimăine! Fără vin, femeile nu mai au nici un haz...

BIBLIOTECARUL (*arătând cu degetul spre Portar*): „Indianule tolănit”, recomandă-mi un vin!

CARTOFORUL: Acum să te văd pe unde scoți clondirul.

PORTARUL: Eu? Un viri? Înălțimea-Ta, vechiul meu stăpân... (*Se oprește. Își duce mâna la gură.*) Pardon! Nenorocitul ăla de Funcționar bea numai țările. Eu n-am... adică nu cred că... nu știu dacă... poate că... cine știe...

BIBLIOTECARUL: Nici n-am pretenția să-l știi pe dinafară. N-ai decât să te răsfoiești.

PORTARUL: Să mă răsfoiesc? Habar n-am, neam de neamul meu nu s-a răsfoit vreodată... imbecilul de Funcționar nu m-a învățat nici măcar asta.

BIBLIOTECARUL: Nimic mai simplu. Întinde-ți brațele ca niște aripi de fluture și rotește-te. Trebuie să te deschizi și singură, o carte închisă e o lespede de mormânt. Totul e să te rotești cu brațele întinse. Hai, deschide-te, rotește-te, răsfoiește-te, vrei să-ți retrag titlul? (*Portarul își deschide brațele și începe să se rotească în jurul axei sale, din ce în ce mai repede.*) Așa! Minunat! Mai repede! Mai repede! Mi s-a uscat gâttelej! Nu te opri! 21, 26, 39, 45, 56, 66, 84, 101, 113, 151! Stop! (*Îi întinde un băț.*) Pune semnul! Aici e vinul meu! (*Portarul își înfige semnul sub braț, ca și când și-ar împlânta o sabie, apoi se prăbușește epuizat la podea.*)

BIBLIOTECARUL (*căzută în genunchi, lângă Portar*): Mai aștept mult? Vrei să mă deshidratez? Toarnă! Regele tău e însetat, adapă-l cu cel mai bun vin...

PORTARUL (*gâfâind*): Vin ușor, vin tânăr, vin sec, vin gingaș, vin mătășos, vin neutru, vin armonios...

BIBLIOTECARUL (*se învârtă cu gura deschisă în jurul Portarului și sughite*): Simt că amesc... atâtea buchete... nu te grăbi... vrei să mă dai gata?

PORTARUL: Vin vioi, vin cu nerv, vin fin, vin energetic, vin echilibrat.

BIBLIOTECARUL: Oprește-te! Mi-e rău! Nu mai pot! Trebuie să decartez... (*Se duce într-un colț și vomită. Se întoarce împleticindu-se.*) Am decartat. Mai departe! (*Îi sărută pe Portar.*) Te fac prim-ministru! Ți-o jur! O să ne-mbogățim... lumea ne va sta la picioare... vom călători, vom avea aur și femei, vom fi nemuritori! Dar înainte de asta... torna, torna frate!

PORTARUL: Vin catifelat, vin elegant, vin matur, vin onctuos, vin puternic, vin aromat, vin buchetat, vin dulceag, vin mut...

BIBLIOTECARUL (*se împletește și cade într-o rână. Vorbind cu greutate*): Am făcut-o lată... regele e beat, trăiască regele! Mă voi retrage... în vasele mele rafturi, n-aveți decât să-l terminați voi... până n-o mai rămâne nimic... vin mut... (*Își duce un deget la buze.*) Ssst! (*Adoarme și începe să sforăie.*)

CARTOFORUL (*se apropie de Bibliotecar, se apleacă și îl privește*): Pe cinstea mea! Pe damele și valeții de treflă! E criță! Parcă nici nu mai respiră. Nu știam că și regii trag la măsă.

PORTARUL: Nici eu nu mă simt prea bine. Parc-am ieșit dintr-o cramă. Parc-am desfundat o mie de sticle. Stăpânul meu... (*Își trage o palmă*)... amărîtul ăla de Funcționar se mulțumea numai cu una. Se vede că nu era Rege. Era un neputincios! (*Strigă.*) Sunt mândru de Regele meu!

CARTOFORUL: Acum nu ne mai poate opri nimeni!

PORTARUL: Ce vrei să faci? Doar n-ai de gând să-l... Nu vreau să-l pierd și pe el! Fie-ți milă!

CARTOFORUL: De ce vezi totul numai în negru? Ai uitat ce ne spunea Înălțimea-Sa: „Vers și proză, proză și vers / viața e roză în univers”? Nu vreau decât să pun mâna pe cartea aceea blestemată. Dacă reușim, s-a zis cu regele! Noi vom avea puterea! Îți dai seama ce ne-așteaptă? Lumea întreagă va îngenuchea la picioarele noastre! (*Îngenuchează cu brațele deschise.*)

PORTARUL: Nu știu... mi-e frică... Și-apoi, ce-o să faci cu ea?

CARTOFORUL: Dă-mi o mână de ajutor.

(*Cei doi îl întorc pe Bibliotecar pe spate. Acesta continuă să sforăie. Cartoforul îl scotocește prin haine și în cele din urmă scoate un urlet de bucurie.*)

CARTOFORUL (*mângâind cartea cu palma*): Visez? Frumoaso, acum ești în mâna mea! Lumea întreagă e în mâna mea! (*Vrea s-o deschidă.*)

PORTARUL: N-o deschide! Să nu fie vreo cursă! Acum, că e a noastră, n-are nici un rost să ne mai grăbim.

CARTOFORUL (*rânjind*): A noastră?! Vrei să spui, a mea! N-ai mișcat un deget! Și tu ești în mâna mea! Tot universul e în mâna mea! (*Arătând spre Bibliotecar.*) Trezește-ți!

PORTARUL (*lovindu-l pe Bibliotecar cu picioarele în coaste*): Majestate! Masa e servită! E timpul să vă treziți! Nu e frumos ce faceți, Majestate! Supușii vă așteaptă!

BIBLIOTECARUL (*deschizând ochii și ridicând capul*): Unde mă aflui? Ce s-a întâmplat? Și voi ce căutați afară din rafturi?

CARTOFORUL (*rânjind și scoțând încet cartea de la spate*): Ne vom supune poruncii Majestății Voastre, dar mai întâi am vrea să știm și noi unde se află locul acestei oi rătăcite de turmă. (*Îi arată cartea.*)

BIBLIOTECARUL (*ducând mâna la piept*): Ce înseamnă asta? Cine ți-a dat voie? Cum ai îndrăznit? Regele e o persoană intangibilă. Iar tu m-ai atins cu labelle tale murdare! O să pun să te biciuiască! Îți poruncesc să-mi înapoiezi imediat cartea!

CARTOFORUL: Dar nu e nici o grabă, Majestate. Până una-alta, să vedem ce e înăuntru, să-i vedem măruntaiele... (*Deschide cartea, o răsfoiește precipitat, apoi se clatină și o scapă din mână. Pe fața lui se poate citi o imensă disperare. Îngrozit se întoarce spre Portar.*) Ce-i asta? Nu se poate! Am fost trădat! (*Îl ia pe Portar de guler.*) Nu sta așa! Mișcă-te! Fă ceva! Acționează! Nu vezi ce se-ntâmplă?

PORTARUL (*ridicând cartea și răsfoind-o*): Păi asta e, că nu prea văd nimic. Cartea asta e goală, paginile sunt albe ca zăpada, nici măcar o virgulă... Ce-ai făcut, nenorocitul? Ești pierdut! Și asta, pentru că n-ai vrut să m-ascuți! Se vede că ești abia la primul tău Rege...

(*Cartoforul s-a prăbușit cu capul pe genunchi și plânge.*)

BIBLIOTECARUL (*luând cartea din mâinile Portarului*): Rînjinski spunea: „Întinde-te cât te ține legătura”. (*Răde.*) Păcătoasă naivitate! Doar n-ați crezut că port cartea după mine? (*Arată spre grămada de cărți.*) Locul ei e acolo, printre celelalte, n-aveți decât să o căutați, după calculele mele v-ar trebui vreo două sute cincizeci de ani. Nefericiților! Și-acum, să încheiem socoteliile! (*Către Cartofor, care încearcă să fugă, târându-se în patru labe.*) În genunchi, nenorocitul! O zi de carceră și post negru, pentru instigare la revoltă și lezarea autorității regale! Plus suspendarea titlului pe timp de trei luni. (*Către Portar.*) „Indianule tolănit”, fă-ți datoria! Înălță-i acestui neisprăvit o închisoare regulamentară, vreau să se simtă ca acasă, nu mă-ntreba cum, n-ai decât să te răsfoiești, la pagina optzeci și doi o să găsești tot ce-ți trebuie. Executarea!

(*Portarul ridică din umeri nedumerit, apoi oftează și se rotește de câteva ori cu brațele deschise. Se oprește și începe să adune cărți de pe jos, așezându-le în teancuri, una peste alta, ca niște coloane, în jurul Cartoforului. În timp ce Portarul lucrează, Bibliotecarul va ține o nouă cuvântare.*)

BIBLIOTECARUL (*adresându-se celor doi*): Avorntonilor! V-am scos din mizerie, v-am făcut cărți, v-am dat un titlu! Asta vă e recunoștința? Nu meritați nici măcar un loc într-un anticariat de mâna a treia! Nu sunteți decât o maculatură insalubră! Ar trebui să vă pun pe foc! Când o să intrați și voi în raft cu toate cărțile? (*Se apleacă asupra mormanului de cărți, le ia în mână, le*

mângâie, le miroase, le sărută.) Priviți-le și luați exemplu! Ele știu să mă asculte. (Aranjează cărțile pe jos, în poziție verticală, ușor deschise, în șiruri ordonate, ca niște spectatori.) Și acum am să rostesc o importantă cuvântare. (Se așază înaintea șirurilor de cărți. Ca și la precedenta cuvântare, se va folosi de o sumedenie de fișe pe care le va scoate din toate buzunarele posibile.) Mult stimate și stilate romane, onorate și ornate poezii, prea-cinstite și greu-încercate eseuri, dragi nuvele vechi și noi, vă cer să-mi acordați doar câteva clipe de atenție. Și, mai ales, vă rog să nu vă mai foiți. Așadar, am ajuns aici, în acest colț uitat de lume și de Dumnezeu, aici, unde mâna omului n-a pus niciodată piciorul, unde coperta cărții n-a pus niciodată cotelul. Bunicul meu cel trist de la țară îmi repeta mereu: „Să iei haine groase și cărți de citit!” Bunicul era un friguros, țin minte și acum că l-am îngropat în palton și căciula de blană, tremura tot când l-am întins pe spate. (Către cărți.) Nu înțeleg de ce vă tot foiți! Pe bunicul l-am îngropat cu o carte în coșciug, a fost ultima lui dorință, zicea că poate pe lumea cealaltă o să învețe și el să citească. (Se apleacă, ducând mâna la ureche.) Poftim? Vorbiți mai tare! Da, da, aveți perfectă dreptate, așa l-au îngropat și pe Carol cel Mare, și asta era analfabet. De unde se vede că nu numai la început a fost cuvântul, cuvântul a fost prin urmare și la sfârșit și chiar după aceea. „Spune-mi ce citești, ca să-ți spun cine ești”, spunea undeva regretatul Formolus. Mi se pare corect. „Un om care citește nu e niciodată singur”, nota Valeri Valerovici, pe când se afla în mijlocul unei mulțimi venite de departe ca să-l aclame. Și voi ați venit aici de departe, din toate colțurile lumii, din nord, din est, din sud, din vest, din nord-est, din sud-vest, din sud-est, din nord-vest... iar vă foiți, unde rămăsesem?... din vest-est și din nord-sud, din sud-nord și din est-vest, din est-nord și din vest-sud, din est-sud și din vest-nord, dar nu uitați că „toate drumurile și rosturile lumii conduc la o carte”, după cum scria marele Malarminski. Ce s-a întâmplat iar? Nu vă place cuvântul „carte”? Mă rog, aș fi putut să spun lucrare, operă, scriere, tipăritură, tom, volum, op... vă simțiți mai bine?... cadastru, tabelă, urbariu, act, catastif, condică, document, dovadă, epistolă, hotărâre, adeverință, cerere, declarație, înscris, răvaș, ordin, registru, scrisoare, hârtie... da, ați auzit bine, am spus hârtie, aici cred că suntem în deplin consens. „Cu etichetele de hârtie se va sfârși și literatura”, obișnuia să spună tuturor Borvizi. Iar Plinius adăuga: „Nici o carte nu e atât de rea încât să nu folosească la ceva”. (Se apleacă din nou, cu palma la ureche.) Poftim? N-am înțeles! Prea multe citate? Dar vin eu și vă-ntreb: ce-ar fi viața noastră fără ghilimele? Așadar, după cum spunea Arturo Millerese, „va fi enormă cartea care va veni! Se vor găsi în ea spații vaste ca oceanele, pentru a te mișca, pentru a deambula, pentru a cânta, pentru a dansa, a te cățăra, a face salturi periculoase, pentru a geme, a te goli, pentru a face baie și a te ucide... sau pentru a te ucide și apoi a face baie – ceea ce deocamdată nu vă recomand – cărțile n-au ce căuta în baie, ele trebuie păstrate la loc uscat, întunecos și rece, e bine să nu uitați asta. Aveți dreptate, a uita este doar omenesc, voi sunteți memoria oprită pe loc, Formolus scria înainte de a fi îmbălsămat: „Nu-mă-uita e cea mai frumoasă floare de hârtie”. (Își bagă un deget în gură. apoi îl ține ridicat în aer.) Sper că vă bucurați de această adiere care vă răsfășește paginile, în bibliotecă mea nu există cărți cu file netăiate, ar trebui să-mi fiți recunoscătoare, frumoaselor, eu am fost primul... (Rânjește, făcându-le cu ochiul.) Mă tem că și ultimul... Așadar, lăsați-vă pipăite, mângâiate, răsfășate, silabisite, gustate și, mai ales, lăsați-vă deschise! Deschideți-vă ca niște femei, înaintea oricui! Numai deschise veți da la o parte acea piatră funerară sau o veți face transparentă. Deschideți, prin urmare, mormântul care sunteți! „Lazare, veni foras!” Rinjinski scria pe unul din pereții săi: „Dacă lumea e o carte, orice carte e

lumea”. Rinjinski avea doar patru pereți, dar a rămas nemuritor. Jorge Luis Borgia spunea că „în voi totul e sfânt, nu doar cuvintele, dar și literele cu care ele au fost scrise”... N-aveți de ales, vreți-nu vreți, sunteți o bibliotecă, iar eu sunt regele vostru! Ce-aș putea să vă mai spun? Se vede că cuvântul n-a fost numai la început și la sfârșit, cuvântul a fost și la mijloc, iar Borgia era convins că o carte e „un înger înarmat până-n dinți”, degeaba ridicați din umeri, aici scrie negru pe alb: „sunteți niște arme încărcate și lăsate să aștepte pe un raft”. Veți trage, veți pocni, veți exploda, va curge sânge! Și asta pentru că, vorba lui Blagoev, „poetul e un donator de sânge la spitalul cuvintelor”. Pe asta n-o știți, nu pot decât să mă-ntritez, n-ar strica, din când în când, să vă mai răsfășoiți între voi. (Vorbește din ce în ce mai tare.) Și astfel, din cărți ies ca aburii suflutele celor ascunși, în voi eu văd un sfânt jucându-se cu lupii, îl văd pe lunganul bezmetic luptându-se cu morile de vânt, pe cei rățăciți pe cărarea pierdută, prințul stând la o șuetă cu fantomele, unul murind ca un câine, alta dansând la balul Satanei, un îndrăgostit dându-și suflul pe plajă la Veneția, iar altul pe cruce, văd florile murind în jurul frumoasei ofilite și parfumurile lumii adunate într-o singură picătură și pudelul alergând prin iarbă și calul cu burta plină intrând în cetate, căci „eu, Assurbanipal, am citit toate scrierile pe care înaintașii mei le-au lăsat. Eu am adunat acele tăblițe, am pus să fie transcrise și le-am pecetluit cu numele meu”. Apoi am luat din fiecare câte două și le-am încărcat pe corabia mea, cu care am plutit pe ape până aici. Corabia amarnică a morții... (Răsfășoiește cartea sa.) Unde-am pus-o oare? (Continuă să răsfășoiască.) Era aici... nu o găsec... era o poezie frumoasă... doar n-o fi luat-o altcineva... (Răde, privește cartea sa cu pagini albe și o mângâie înduioșat.) E timpul ca, acum, cea mai curată și mai albă dintre voi să plece în căutarea uscatului. (Se apropie de apă, îngenunchează ținând cartea pe palme și apoi îi dă drumul să plutească.) „Du-te, carte mică, mă supun, du-te fără mine în acel oraș unde, vai, mie nu-mi este îngăduit să merg, mie, care sunt tatăl tău.” (Se încrunță.) Ovidiu? (Se ridică în picioare, cu o figură gravă.) Și acum vom păstra un moment de reculegere în memoria cărților care n-au fost și nu vor fi scrise niciodată, din neputință, din sărăcie, din teamă, din prostie, din sclavie, din lipsă de timp și din prea multă moarte. (Rămâne cu capul plecat câteva clipe.) Vă mulțumesc! Nu vreau aplauze! Mai bine trageți-mi palme... (Se așază la locul lui, în mijlocul cărților, cu capul lăsat pe genunchi.)

CARTOFORUL (scoțându-și capul printre „gratii”): Mă mai țineți mult aici? Sunteți mai răi decât ăia de dincolo! După așa un discurs, merit și eu o grațiere. Ave Maria, gratia plena! (Pipăie coloanele de cărți.) Gratii pline, pline cu povești de adormit bibliotecarii. (Către Portar.) Mi-au amorțit picioarele! Dincolo era mai bine, paznicii erau stilați și purtau mănuși albe, mâncarea ni se aducea la pat, n-ai vrut să mă lași acolo, acum îți poruncesc să mă scoți și de-aici!

PORTARUL (vorbind în șoaptă, cu ochii la Bibliotecar): Mi-e frică! Înțelegeți? Mi-e frică! N-aș vrea să schimbăm locurile. Eu mă simt bine aici, iar tu, acolo unde ești... Spune-mi, e chiar atât de rău?

CARTOFORUL: Rău e puțin spus. Pereții sunt plini de umezeală și gândaci, iar noaptea, din găurile zidului ies șobolani și șerpi care mă mușcă de călcăie, până când îmi pierd cumpătul și strig: „Cântă Zeiță mânia ce-aprinse călcăiele lui Achile!” La miezul nopții, dintre paginile mucegăite coboară fantomele zomând din lanțuri și încep să mă tragă de urechi. Iar mâncarea e miserabilă, de suplimenți nici vorbă, unde sunt morcovii de altădată? Numai tu ești de vină, mi-ai pus în zid cărți cu țărani zgârțici, foamete și ciumă, puteai să-mi alegi povești în care se mănâncă, se bea și se

petrece, e plină biblioteca de ele! (*Urlă.*) Trîșori ordinari, dați-mi drumul, n-aveți dreptul, luați cărțile astea de pe mine!!!

PORTARUL (*ducându-și palmele la urechi*): Oprește-te! Nu mai suport! (*Îi eliberează, răsturnând coloanele de cărți.*) N-ai decât să ieși. Pe răspunderea ta. Ești martor c-am făcut-o sub amenințare, am fost în legitimă apărare...

CARTOFORUL (*trage aer în piept*): Ah, de ce n-am trei plămâni, ca să te sorb, natură! Ce aer curat! Parcă miroase a parfum. Cine s-o fi parfumat, oare? (*Miroase în jur.*) Nu simți? Dacă ai ști ce duhoare era acolo, între cărți! (*Se enervează, urlă.*) Nenorociților! Mi-ați mâncat viața! Acum puteam să fiu cineva.

PORTARUL (*ducând un deget la buze și apropiindu-se de apă*): Cineva? Liniște! Vine cineva!

CARTOFORUL : Aiurea! Cine să fie, la ora asta? A mai rămas cumva pește? Ascultă, sper că n-ai invitat pe nimeni la masă!

PORTARUL : Ssst! Auzi? Cineva dă din mâini și din picioare. Cineva înoată.

CARTOFORUL: Sau se îneacă.

BIBLIOTECARUL: „Toate apele au culoarea înecului.”

PORTARUL: Borvizi?

CARTOFORUL: Rînjinski?

(*Moment de tăcere. Bibliotecarul a adormit din nou și acum sforăie.*)

PORTARUL (*scuturându-l*): Înălțimea-Ta, trezește-te! Ai dormit prea mult! Ai uitat? Prea mult e mai puțin decât destul!

CARTOFORUL: Iar destul e prea mult decât prea puțin.

PORTARUL: O să visezi urît, Înălțimea-Ta, o să dai din mâini și din picioare.

CARTOFORUL (*se apropie de apă, privește în jos, scoate un fluierat admirativ și începe să-și aranjeze părul și hainele*): Drace, avea dreptate Bibliotecarul. Acum mi-ar fi prins bine o copertă mai arătoasă. (*Flutură prin aer bățul-semn de carte.*) Cu femeile nu te descurci doar cu semnul de carte. Ce spunea Formolus? Ah, da! Femeia perfectă e o ființă cu un cap pătrat pe care să-ți pui sticla cu bere. când faci dragoste cu ea.

FEMEIA: Hei, e cineva pe-acolo? Sunteți biblioteca nr. 7?

CARTOFORUL (*întorcându-se spre Bibliotecar*): Stăpâne, ce număr avem aici?

FEMEIA: Lasă numărul! N-ai de gând să-mi ceri odată mâna?

CARTOFORUL: Să-i cer mâna... de ce să i-o cer... am și eu... unei necunoscute? Încă nici nu ne-am... n-am avut nici o plăcere... (*Se însuflețește brusc.*) Sfinte Dioscur! Dama de treflă îmi pică în cupă. În sfârșit, mi-au ieșit pasiențele.

(*O trage pe Femeie afară din apă. Femeia poartă o pelerină neagră cu glugă și un costum negru, mulat pe corp.*)

PORTARUL: De unde-ai mai scos-o și pe asta?

CARTOFORUL: Din mănecă. E dama mea de treflă.

FEMEIA: Lasă gargara! Dezbracă-mă!

PORTARUL (*își pune mâinile în cap, aleargă la Bibliotecar, îl scutură și îi trage palme*): Terește-te, Înălțimea-Ta, fie-ți milă, povestea asta a început să nu-mi miroasă a bine.

CARTOFORUL (*mirosind-o pe Femeie*): Ba mie-mi miroase a foarte bine.

FEMEIA (*bătând din picior*): Am spus: dezbracă-mă!

CARTOFORUL: Cum să te dezbrac? Păi... nici nu ne-am... nici nu te-am... Sfinte Dioscur, cu ce să-ncep?

FEMEIA: Cu pelerina, idiotule! Nu vezi că sunt udă?

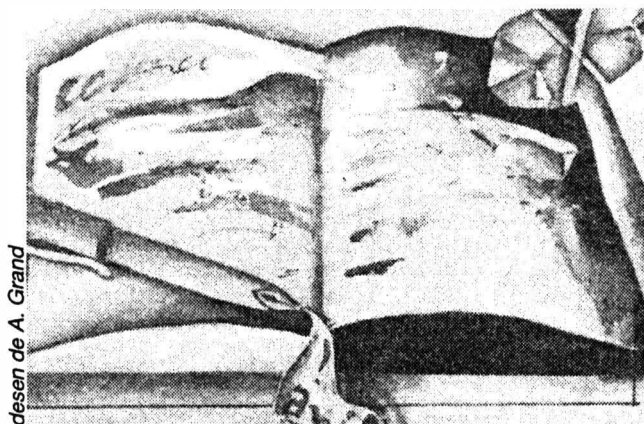
BIBLIOTECARUL: Femeia nudă e întotdeauna udă.

CARTOFORUL: Alesii?

PORTARUL: Formolus?

FEMEIA: Am înotat cale de trei poște și vouă vă arde de Formolus?

CARTOFORUL: Trei poște pe zi pentru o singură femeie?! (*Femeia îi trage o palmă. El se grăbește să-i dea jos pelerina.*) Iertare, Înălțimea-

desen de A. Grand

Ta, apa e de vină. Apa e întotdeauna udă. Iar când se-ntâmplă să plouă, e din cale-afară de udă. (*Îi pune pelerina la uscat, printre cărțile de pe sfoară.*)

BIBLIOTECARUL (*se trezește brusc*): Hei, avortonilor! Unde dracu' v-ați ascuns? Aplecați-vă spinările și sărutați-mi picioarele!

FEMEIA: N-aveți prosoape pe-aici?

CARTOFORUL: Numai de hârtie.

FEMEIA: Ești cam greu de cap! N-o să te citească nici șoarecii.

CARTOFORUL (*privindu-și degetul*): La drept vorbind, nici eu nu mă dau în vânt după ei.

BIBLIOTECARUL: Sărutați-mi unghiile, douăzeci de unghii.

FEMEIA: Dumnezeu cine mai e?

CARTOFORUL (*în timp ce rupe câteva foi dintr-o carte mare și i le dă Femeii, în loc de prosoape*): Habar n-am. Nu l-am văzut în viața mea. Mai bine ia niște prosoape și șterge-te.

PORTARUL (*către Femeie*): Ai auzit? Șterge-o! Ai permis de intrare în bibliotecă?

FEMEIA (*bătându-l cu degetele peste obraz*): Află că am și de ieșire. Spre deosebire de voi. Da' știi că-mi placi? Ești fioros! M-ai speriat! Dacă ai ști cum îmi bate inima. (*Îi ia mâna și și-o lipește de sânul stâng. Portarul își retrage mâna.*) Bate prea tare? (*Către Cartofor.*) Și tu ce-ai rămas așa? N-ai de gând să mă protejezi?

CARTOFORUL (*îmbrâncindu-l pe Portar*): Nu vezi că e frumoasă de pică?

PORTARUL: Parcă ziceai că e de treflă.

BIBLIOTECARUL: Mi s-a uscat gâtul. Mi s-au uscat și ochii. Și urechile. Mi s-a uscat tot oreleul. Aș citi ceva. Măcar una mică. Așa, în picioare, la botul calului. (*Ridică de jos câteva cărți, le scutură, se uită la ele ca la niște sticle, le întoarce cu gura în jos.*) Sunt goale! (*Le aruncă scârbit. Ridică alta.*) Și tu ești goală! (*O aruncă.*) Nu mai am nimic de citit. Nici un strop! Sunteți goale toate! (*O vede pe Femeie și se oprește. Către Portar.*) Și ea e goală?

PORTARUL (*se apropie de ea și o studiază*): Încă nu, Stăpâne, dar dacă mai stă mult pe-aici...

FEMEIA (*se apropie de Bibliotecar. Acesta se dă câțiva pași înapoi, se împiedică și cade în grămada de cărți*): Cu cine am plăcerea?

PORTARUL: Plăcerea?

CARTOFORUL (*sărind înaintea Femeii*): Plăcerea? Cu mine! Cu mine mai întâi, dacă s-ar putea.

BIBLIOTECARUL (*îl dă la o parte, tușește și își potrivește cartea de pe cap*): Mda. Eu sunt Bibliotecarul și regele acestei insule. Fii binevenită aici, unde mâna femeii n-a pus niciodată piciorul.

PORTARUL (*șoptindu-i la ureche*): Stăpâne, să nu ne grăbim. Ai uitat? Femeia și cartea! Dacă le-ai început, nu mai scapi de ele.

CARTOFORUL: Stăpâne, lasă-mă s-o încep eu. Lasă-mă să-i fac o pasiență. Una scurtă. După aceea v-o împrumut și vouă.

BIBLIOTECARUL: Destul! Înapoi în rafturi! Să nu se atingă nimeni de ea. De astăzi, va fi regina acestei insule! Îi veți jura supunere și credință veșnică. O veți primi alături de voi în rafturi. (*Către Femeie.*) Ești gata?

FEMEIA: Gata?

CARTOFORUL: L-a dat gata.

BIBLIOTECARUL (către Femeie): Orice încoronare începe cu o baie.

PORTARUL: Vers și proză, proză și vers...

CARTOFORUL: Viața e roză în univers.

FEMEIA: O baie?! Oh, Majestate, mii de mulțumiri, dar mă lipsesc. Am făcut vreo zece până să ajung aici.

CARTOFORUL: Prea mult nu e niciodată destul.

FEMEIA: Cât despre treaba cu Regina și coroana, Majestate, ești al șaptelea pe ziua de azi care vrea să mi-o pună pe cap.

PORTARUL: Ce tot spune acolo?

CARTOFORUL: Nu vezi c-a lăsat-o grea de cap?

PORTARUL: Cred și eu, cu șapte coroane.

BIBLIOTECARUL (urlând): Mi se rupe-n șapte-ori doi! Am hotărât! Vei fi Regina mea. Vei avea raftul tău, rezervat la un loc de cinstă. Vei fi tratată conform convențiilor internaționale.

CARTOFORUL: Vei fi ferită de lumină, foc și apă.

FEMEIA: De apă nu scapă nimeni.

CARTOFORUL: Vei fi răsoită.

BIBLIOTECARUL: Vei avea un semn de carte.

PORTARUL: Puteam să jur că aici va ajunge. Mă întreb ce titlu o să-i dea.

CARTOFORUL: Nu e drept, Înălțimea-Ta. De ce să n-o lăsăm să aleagă singură? Poate că nu vrea să stea în rafturi, să fie răsoită, să-i pună toți nespălații mâna între pagini.

BIBLIOTECARUL: Vrei să spui că eu sunt un nespălat?

CARTOFORUL: Poate că i-ar sta mai bine ca damă de cupă. A mea a fugit cu calul regelui de caro.

FEMEIA (bate din palme, fericită): Dama de cupă, spui? (*Îi ia mâna și și-o lipește de sânul drept.*) La inimioara mea cea roșie s-ar potrivi de minune.

CARTOFORUL: E... tare... roșie...

FEMEIA (sărutându-l pe frunte): Îmi place de tine, ești bărbat, nu cârlig de rufe.

BIBLIOTECARUL: Regina mea!

PORTARUL (către Bibliotecar): Stăpâne, eu zic s-o lăsăm mai moale.

BIBLIOTECARUL: Dacă poți, las-o tu mai moale!

FEMEIA: Băieți, ceva îmi spune că v-ați amoretat de mine. (*Aranjându-și părul.*) Doamne, voi îmi faceți curte și eu cred că arăt groaznic. N-aveți vreun pieptăn pe-aici? Ce vă holbați așa? Nu v-am cerut decât un pieptăn! Impotenților!

(*Portarul și Cartoforul se aruncă în grămada de cărți, iau fiecare câte o carte și încearcă să se pieptene cu ea. Apoi, duc cărțile Femeii, care le ia în mână, se uită la ele și apoi le aruncă nemulțumită.*)

FEMEIA (strigând și bătând din picior): Dacă nu-mi dați un pieptăn, vă închid bibliotecă! E împede? Vă închid bibliotecă!

(*Portarul oftează și scoate dintr-un buzunar scheletul peștelui cel nehotărât. Femeia îl ia și începe să se pieptene cu el.*)

CARTOFORUL (către Portar): Care va să zică tu ai terminat peștele! Mare canalie ești, amice!

FEMEIA (pieptănându-se): N-aveți o oglindă pe-aici? (*Portarul și Cartoforul iau din nou câte o carte de jos, o lustruiesc cu mână, se oglesc în ele, apoi se împing, încercând fiecare să-i țină Femeii oglinda în față. Ea însă se întoarce și se piaptănă, oglescându-se în apă.*) M-ați dezamăgit. Va trebui să iau măsuri. Ceilalți au fost mult mai atenți cu mine. Cei de la bibliotecă nr. 3 mi-au făcut chiar o cafea. Cei de la 4 și 5 mi-au spălat picioarele.

CARTOFORUL: Picioarele?

BIBLIOTECARUL: Lungi până la pământ...

FEMEIA: Da, da, cu ceilalți m-am simțit ca într-o bibliotecă.

PORTARUL: Ceilalți?

CARTOFORUL: Care ceilalți?

BIBLIOTECARUL: Noi credeam că s-au înecat toți.

FEMEIA (râzând): Ce copii sunteți! Aflați că asta e a zecea bibliotecă în care pun picioarele astăzi.

CARTOFORUL: Picioarele?

BIBLIOTECARUL: A zecea?

PORTARUL: Și noi, care credeam că a noastră e prima și ultima.

BIBLIOTECARUL: Și eu, care credeam că sunt primul și ultimul.

PORTARUL (către Bibliotecar): Stăpâne, n-o fi cumva Oannes, amfibia aia gânditoare care nu mânca nimic niciodată? Eu zic s-o verificăm.

CARTOFORUL: Să-i dăm să mănânce o carte roșie!

PORTARUL: S-o agățăm în cârlig.

CARTOFORUL: Te-ai uitat la picioarele ei, Stăpâne? N-o fi vreo sireună?

PORTARUL: Dobitocule, nu știi că sirenele se termină în coadă de pește!?

BIBLIOTECARUL: Ce vrei de la noi? Cine te-a trimis aici?

(*Femeia se apropie de Bibliotecar și îi șoptește ceva la ureche. Acesta se schimbă la față, cade în genunchi și îi sărută mâinile.*)

PORTARUL (repezindu-se la el): Ce ți-a făcut, Înălțimea-Ta?

CARTOFORUL: O vorbă doar, și-o aruncăm peste bord, Stăpâne!

PORTARUL: Să chemăm Poliția!

CARTOFORUL: Să vină Poliția! Să vină Poliția!

BIBLIOTECARUL: Înapoi, nenorociților! Vreți să ne închidă Biblioteca? Nu știți că de asta a venit până-aici?! (*Se ridică în picioare și o ia pe Femeie de braț.*) La dispoziția dumneavoastră. Ce să v-arăt mai întâi? Să ne iertați, la noi e puțin deranj. (*Încearcă să adune cărțile de pe jos.*) Sunt cam amestecate. Așa le-a adus apa.

CARTOFORUL (către Femeie): Știți, apa trece mai repede decât timpul.

FEMEIA: Bieții de voi, sunteți cu capul în nori.

PORTARUL: Și norii trec mai repede decât timpul.

FEMEIA (plimbându-se trufașă prin bibliotecă și călcând peste cărți): E revoltător! Inadmisibil! Atâta dezordine! Atâta neglijență! (*Într-un gest de dispreț aruncă în sus câteva foi rupte și le aruncă în sus. Cei trei o urmăresc căzuți în genunchi.*) Credeați că sunteți singuri pe-aici?

BIBLIOTECARUL: Așa credeam, Regina mea.

FEMEIA: Regină? Ha! Ha! Ha! Aflați că în jurul vostru, pe dealuri, pe acoperișuri și în pomi sunt alte câteva biblioteci care mă așteaptă să le deschid... sau să le-nchid.

CARTOFORUL: Fie-ți milă, Dama mea de cupă!

FEMEIA: Prostii!

CARTOFORUL: De treflă!

FEMEIA: Copilăturil!

CARTOFORUL: De pică!

BIBLIOTECARUL: Nu ne purta pică, Regina mea!

FEMEIA: Nici vorbă, Majestate. Tot ce văd eu e că nu meritați să aveți o bibliotecă.

CARTOFORUL (câzându-i în genunchi Femeii): Bine, dar eu sunt Carte, nu Bibliotecar. Am și un titlu, pot să mă și răsoiesc. (*Se rotește cu brațele deschise.*) Vezi, sunt carte ca toate cărțile. (*Arată spre Bibliotecar cu degetul.*) El e Bibliotecarul! Pe el să-l închizi, Majestate!

PORTARUL: Secătură!

BIBLIOTECARUL: Asta-i mulțumirea pentru că l-am scos din apă și i-am dat un titlu.

FEMEIA (scofând un carnețel și un stilou): Am să-ți fac un raport, Bibliotecarule. Vei fi schimbat cu unul mai bun. Sunt atâția care înoată degeaba prin împrejurimi, cu câte o carte în mână. Dar până atunci o să-ți închid Biblioteca. (*Bate din palme și din apă*)

apar doi indivizi, unul mătăhălos și altul pirpiriu, îmbrăcați și ei în negru, în costume cu glugă. Cei doi duc cu ei niște grilaje de fier în formă de semilună. În spate au o furcă și o lopată cu care vor aduna cărțile într-o singură grămadă și le vor închide.) Faceți-vă datoria, băieți! (Cei doi înțepă cărțile cu furca și le adună cu lopata.) Să nu rămână nimic pe-afară. Gata? Închideți! (Cei doi așază grilajele unul lângă altul.) Stați, era să uit! (Către Cartofor și Portar.) Treceți la locul vostru!

CARTOFORUL și PORTARUL: Locul nostru?

FEMEIA: Aveți un titlu? Aveți o copertă? Vă puteți răsfosi? Sunteți cărți și voi! Să n-o mai lungim! În curând se va lăsa seara.

BIBLIOTECARUL (cu o privire rătăcită): Se va lăsa întunericul...

(Cei doi indivizi în negru îi împing pe Cartofor și pe Portar printre celelalte cărți și închid cele două grilaje.)

PORTARUL și CARTOFORUL (ținându-se cu mâna de gratii și scuturându-le): Nu ne lăsa, Majestate! Fie-ți milă de supușii tăi! Roag-o să ne dea drumul!

FEMEIA (notând ceva în carnețel): O să vă dea altul drumul. De astăzi nu mai e Bibliotecar. Vă scremeți degeaba.

CARTOFORUL (tânguindu-se): Aici o să ne putrezească oasele.

FEMEIA: Îngerii și cărțile nu au oase. (Își ia pelerina de pe sfoară, o îmbracă, își trage gluga pe cap.) Gata, băieți! E timpul să mergem. Ne mai așteaptă și alții. (Se apleacă și îl sărută pe gură pe Bibliotecar.) Nu fi trist, Majestate. Se va găsi un loc și pentru tine. Ai uitat? Istoria nu e istorie!

CEI DOI OAMENI ÎN NEGRU (urlând): E istooooooooooooooooooooorie!

(Femeia și oamenii în negru sar în apă, ținându-se toți trei de mână și răsând. Portarul și Cartoforul au rămas încremeniți, cu degetele strânse pe gratii. Bibliotecarul e prăbușit în genunchi.)

CARTOFORUL (șoptit): Majestate... au plecat... auzi, Majestate? Scoate-ne de-aici, Majestate. Să terminăm cu circul ăsta.

BIBLIOTECARUL: Parcă-mi spuneați odată că sunteți cărți de circ...

PORTARUL: Fie-ți milă și cheamă-ne la tine, Înălțimea-Ta. Eu sunt „Indianul tolănit”, iar el e „Albinele în promoroacă”.

CARTOFORUL: Amintește-ți de noi, Stăpâne! Tu ne-ai făcut, acum omoară-ne!

BIBLIOTECARUL: Ce să mă fac cu voi? N-ați auzit că nu mai sunt bun de nimic? O să vină unul dintre ăia care înoată degeaba cu o carte în mână...

PORTARUL: Înălțimea-Ta, ne-am gândit și ne-am răzgândit îndelung.

CARTOFORUL: Și nu mai vrem să fim cărți.

BIBLIOTECARUL: Așa, deodată?

PORTARUL: Ne-ai dat un titlu, acum n-ai decât să-l iei înapoi.

BIBLIOTECARUL: O să muriți de foame.

PORTARUL: Altfel nu mai ieșim de-aici decât cu mâinile încrucișate pe copertă.

BIBLIOTECARUL: La urma urmei, e treaba voastră. Hai, spuneți-mi ce-ați fost înainte ca să vă spun ce veți fi de-acum.

(Portarul și Cartoforul se uită unul la celălalt.)

CARTOFORUL: Înainte? Când înainte?

PORTARUL: Înainte de cine, Majestate?

CARTOFORUL: Înaintea cui, Stăpâne?

PORTARUL (scofând din buzunar telegrama): „Înainte stop, înainte stop”.

BIBLIOTECARUL: Ați înnebunit? Spuneți-mi ce-ați fost înainte, ca să vă pot lua titlul!

PORTARUL: Nu-mi mai amintesc nimic. Parcă eram cu o undiță în mână...

CARTOFORUL: Iar eu, cu un șoarece...

BIBLIOTECARUL: Când v-ați hotărât, să mă anunțați și pe mine.

CARTOFORUL (după un moment de gândire): Eu sunt gata, Stăpâne! M-am hotărât să mă fac rege!

BIBLIOTECARUL: Doar atât? Mă rog, te privește. (Către Portar.) Iar tu, Indianule tolănit?

PORTARUL: Eu aș rămâne doar tolănit. M-a cam cuprins oboseala. Crezi că pot rămâne tolănit fără să mai fiu indian?

BIBLIOTECARUL: Mă rog. (Îi lovește pe rând cu un băț peste umăr.) De astăzi „Albinele în promoroacă” vor deveni Rege. (Îi face semn Cartoforului să plece.) Roiu! (Către Portar.) Iar „Indianul tolănit” se va tolăni fără Indian. Am zis!

(Cele două grilaje se rotesc ușor, trase din culise, iar prin deschizătura apărută cei doi se strecoară afară. Apoi grilajul se închide din nou.)

CARTOFORUL: Nu-mi vine să cred. Sunt Rege! Sunt Rege! E vis ori aieva-i? Trebuie să mă conving. (Către Portar.) Trage-mi o palmă. (Portarul îi trage două palme.) Ce faci, trișor ordinar? Am spus o palmă, doar una singură, vrei să-mi dovedești că ai și tu două mâini?

PORTARUL: Idiotule, nu crezi că puteam să-ți trag două palme și cu o singură mână?

CARTOFORUL: După cum la fel de bine puteai să-mi tragi cu amândouă mâinile o singură palmă. Ai uitat că de astăzi sunt Rege. Va trebui să-mi dai satisfacție. Te provoc la duel. (Către Bibliotecar.) Maestre, n-ai vrea să-mi fii martor?

BIBLIOTECARUL: Cu mare plăcere. Sunt chiar onorat. Cred că voi fi primul Bibliotecar din istoria universală care e martor la un duel. (Către Cartofor.) Mă uimiți, Majestate! De obicei, regii interzic duelurile. În schimb, tot ei sunt de acord cu războaiele. Să nu pierdem vremea. Totul trebuie să se desfășoare ca la carte.

PORTARUL: Nici nu se putea altfel. Și cu ce-o să ne-omorim?

BIBLIOTECARUL: Nimic mai simplu. Văd că v-ați luat cu voi semnele de carte. (Cei doi descoperă uimiți că poartă sub braț „semnele de carte”.) Și acum, atenție la mine! Vă veți așeza față în față, la o distanță de cinci metri. Cu armele în mâna dreaptă. Insultele, ghionturile și ciupelile sunt strict interzise. Când voi ajunge cu numărătoarea la cinci, veți închide ochii și veți ataca. Sunteți gata?

(Cartoforul și Portarul se așază într-o parte și în alta a scenei, cu „semnele de carte” întinse înainte.)

BIBLIOTECARUL (strigând): Închideți ochii! (Se așază la mijloc între cei doi dueliști. Șoptește.) Acum e rândul meu. (Strigă.) Atenție! Unu, doi, trei, patru, cinci!

(Cartoforul și Portarul se reped urlând înainte și îl străpung pe Bibliotecar cu „semnele de carte”. Bibliotecarul zâmbește fericit și cade în genunchi.)

PORTARUL (repezindu-se spre Bibliotecar): Doamne, ce-am făcut? Suntem niște ucigași!

CARTOFORUL: De unde era să știu?

PORTARUL: De ce-ai făcut asta, Stăpâne? De ce tocmai tu?

CARTOFORUL: I se putea întâmpla oricui.

PORTARUL: Stăpâne, Stăpâne, nu ne lăsa singuri!

BIBLIOTECARUL (culcat cu capul în poala Portarului): Liniște! Acum va trebui să-mi rostesc ultimele cuvinte. Așa se obișnuiește. Nimeni nu moare tăcând. V-am spus că totul trebuie să se desfășoare ca la carte. Ajutați-mă. (Portarul îl ține de frunte.) Ați fost cărți, trebuie să vă cunoașteți și voi ultima filă, ultimele cuvinte. (Urlă.) „Nebun nenorocit, primește-ți plata!”

PORTARUL: „Că muritoarea carne a apus.”

CARTOFORUL: Îmi pare rău, eu sunt vegetarian.

BIBLIOTECARUL: „Un call! Un call! Regatul meu pentru un call!”

PORTARUL: „Te-nalță, suflete, ia-ți locul sus.”

CARTOFORUL: Dar unde sunt balcoanele de altădată?

BIBLIOTECARUL: „Ca un câine!”

PORTARUL (*uitându-se la vârful „semnului de carte”*): Mi-e martor vârful ăsta de cuțit.”

CARTOFORUL: Un vârful de cuțit bicarbonat. (*Se apleacă și îl sărută pe Bibliotecar.*)

BIBLIOTECARUL: „Să pier acum, murind într-un sărut?”

PORTARUL: „Restul e tăcere.”

CARTOFORUL: Slavă Domnului. Credeam că nu mai terminați.

PORTARUL: Tacii! Nu vezi că e pe moarte?

BIBLIOTECARUL: „S-a sfârșit cu moartea. Nu mai există.” (*Se ridică în genunchi.*)

CARTOFORUL: E pierdut.

BIBLIOTECARUL (*către Portar*): „Te rog, descheie-mă.” (*Portarul îi dă jos cartea de pe cap și celelalte însemne regale. Bibliotecarul le aruncă în apă.*)

CARTOFORUL: Cred c-ar fi mai bine să-l părăsim câteva clipe.

BIBLIOTECARUL (*urlând*): „Dumnezeu meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit?”

PORTARUL: Nu ne părăsi, Stăpâne!

BIBLIOTECARUL (*ridicată în picioare pe malul apei*): „Mă părăsește duhul! Nu mai pot...”

(*Se aruncă în apă. Moment de tăcere.*)

CARTOFORUL (*apropiindu-se de apă și privind în jos*): S-a dus. Cu capul înainte. Acum a ajuns la fund... cartea i-a căzut pe piept... deschisă, ca și ochii lui... parcă citește... blestematele... nu te lasă nici să mori...

PORTARUL (*prăbușit în genunchi pe malul apei*): Regele meu! Regele meu! Cui ne-ai lăsat? Ai fost atât de bun cu noi! Atât de milostiv. Și noi te-am omorât ca pe-un câine.

CARTOFORUL (*învârtindu-se pe lângă grilaj*): Nu crezi că e totuși prea mult? Amintește-ți ce ne-a făcut! Amintește-ți cum ne-a răsfodit ca pe ultimele hârțoage! De ce nu te-arunci și tu după el?

PORTARUL: Crezi c-o să mă primească? După ce l-am omorât, crezi că merit atâta cinste? Să pierzi doi regi în două zile? E peste puterile mele... O, Stăpâne, ce se va alege de noi?

CARTOFORUL: De noi? Iar vorbești în numele meu? Eu unul știu prea bine ce am de făcut. N-ai decât să bocești. Poate vrei să-i ridicăm și-o statuie. (*Încearcă să deschidă grilajul care a închis biblioteca.*) Trebuie să pun mâna pe ea.

PORTARUL: Ea? Ea a plecat. S-a pieptănat cu peștele meu și a plecat dând din mâini și din picioare.

CARTOFORUL: Nu vorbeam de amazoană. Cartea! Cartea Bibliotecarului! Cartea din care ne-a citit și ne-a pus cu botul pe labe! Cartea pe care va trebui s-o căutăm 250 de ani! Cu ea vom stăpâni lumea! Lumea!

PORTARUL (*privind în apă*): Cine-o să mă mai răsfodiască de azi înainte? Cine-o să mă pescuiască peștele cel nehotărât? Pe cine-o să mă îmbăt de-acum înainte cu vinuri aromate, fine, energice, echilibrate, neutre, catifelate și... mute?

CARTOFORUL (*încercând să-și bage mâna printre gratii*): La naiba, știu că e pe-aici pe undeva! Dac-o găsec, nimeni nu mă mai poate opri. Regele s-a înecat! Trăiască Regele! Adică eu. Voi fi stăpânul lumii! (*Către Portar.*) N-ai terminat cu bocitul? Mai bine-ajută-mă s-o caut! Te voi răsplăti regește. (*Continuă să scoțoacească cu mâna dincolo de gratii, fără însă să apuce nimic.*)

PORTARUL: Ce rost mai are? Mi-a promis și el că mă face prim-ministru. Aș fi avut și eu un loc într-un raft. Puțin mai strămtorat, ce-i drept, dar cu vecini de soi. Acum totul s-a dus pe apa Sâmbetei. Pe malul Sâmbetei șezurăm și plânserăm.

CARTOFORUL (*continuuând să caute*): Trebuie s-o găsec. Trebuie să mă întorc. (*Zgâlțâie grilajul.*) Hei, nu mai e nimeni pe-aici? Deschideți! Sunt eu, Regele! Dați-mi drumul!

PORTARUL (*către Cartofor*): S-a terminat, Stăpâne. E prea târziu. N-ai vrut să mai fii carte. Acum ești Rege. Fiecare cu raftul lui.

CARTOFORUL (*disperat*): Cum adică? N-o să mai pot intra niciodată în bibliotecă?

PORTARUL: Știu eu? Doar dacă te faci iar carte.

CARTOFORUL (*îl prinde pe Portar de guler*): Auzi, ce-ar fi să-i cer Bibliotecarului să m-ajute? Nu cred c-a ajuns prea departe!

PORTARUL: Ți-ai pierdut mințile?

CARTOFORUL (*se apleacă deasupra apei*): Hei, Înălțimea-Ta, m-auzi? Tot eu sunt, păcătoșul cu pasiențele. Nu mi-au ieșit nici acum. Am venit să mă bați pe umeri. Ca de la Rege la Rege. Să-mi dai și mie un titlu. Mă jur că după ce-mi termin treaba, ți-l dau înapoi.

PORTARUL (*agățându-se de picioarele Cartoforului*): Nu te duce la el, Majestate. O să te-nchidă iar după gratii. Cărțile sunt goale! Și regii sunt goi!

CARTOFORUL (*trântindu-l la pământ*): Gura! O să am raftul meu. O să am semnul meu de carte. O să fiu tratat după toate convențiile internaționale. Voi fi recondiționat. Voi fi ferit de lumină, foc și umezeală. De umezeală? Aiurea! Orice guvernare începe cu o baie. Și moartea... și viața începe cu o baie. Ce e viața? Zvâcșontâcșontâc-hâc și bândăbâc.

(*Se aruncă în apă. După câteva clipe de liniște, Portarul se apleacă și privește în apă. Se lasă pe spate și începe să rădă.*)

PORTARUL: S-a dus și ăsta. Ce să fac? N-am încotro, o să-l plâng. Cu ce să-ncep? (*Se gândește o clipă. Se aruncă în genunchi pe malul apei, sfâșindu-și cămașa.*) Regele meu, pentru ce dracu' m-ai părăsit? Cu cine voi mai vorbi despre brânză? Cine-o să-mi facă mie pasiențe? Te-ai dat cu ei! Nu ești nici tu decât un amărât de Bibliotecar! Toți sunteți niște Bibliotecari! Ce să fac? Unde să mă mai duc? M-ați lăsat singur, neisprăviților! Nu știu ce să fac singur! Nu știu cine sunt, singur! O să m-apuc iar de prins șoareci. Sau de pescuit. (*Se așază pe mal, ținând „semnul de carte” ca pe o undiță. Deodată, privește foarte atent în apă.*) Asta ce-o mai fi? O sticlă? (*Se apleacă și culege din apă o sticlă neagră. O privește cu nesaț, apoi o mângâie cu delicatețe.*) Ce frumoasă e! Ce gât! Și ce fund! Doamne Dumnezeule! (*Îi scoate dopul cu dinții și scoate din ea șapca lui de portar. O privește uluit, o miroase, o întoarce pe toate părțile, mâinile îi tremură. Într-un târziu, scoate un chiot, aruncă șapca în sus, o prinde și o aruncă din nou, o mângâie și o sărută.*) E șapca mea! (*Și-o pune în cap și se oglindește în apă.*) Eu sunt! Eu sunt! Eu sunt Portarul! Doamne, ce dor mi-a fost! Era să uit! Era să mă uit! Unde să mă mai uit? (*Strigă spre apă.*) Hei, Bibliotecarilor, mă mai țineți minte? (*Își îndeasă șapca în cap, luând o poză foarte oficială. Ochii nu i se mai văd.*) Eu sunt Portarul! Nu se-aude? (*Se învârte în jur.*) De ce vă uitați așa la mine? (*Se bate cu pumnul în cap.*) Eu sunt Portarul! Nenorociților! N-aveți decât să dați din mâini și din picioare. (*La mal apare o mână ținând o carte, încercând să se agațe și să urce. Portarul o calcă cu piciorul și mâna dispăre.*) Înapoi! Aici sunt doar eu, Portarul. (*Apare altă mână cu o carte. Portarul o calcă sălbatic.*) Nu pricepeți? Eu sunt Portarul... și dacă mă veți asculta, o să vă fac pe toți miniștri. (*Portarul vorbește acum mâinilor care apar, tot mai multe, ținând fiecare o carte.*) Lumea ne va sta la picioare! Vom călători... vom avea aur și femei... vom fi nemuritori... vom fi nepăsători... neîndurători... neierțători... necruțători...

CORTINA